...ЫН ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

...-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 98 (11084) | 1966 оной апрелиин 23, суббото | Сэн 2 мүнгэн

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН

ПАРТИИН XXIII СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ АМЖАЛТА ТҮГЭСӨӨР БЭЕЛҮҮЛЭЕ

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. МОДОГОЕВОЙ элидхэлһээ

...лэйнгээ эхиндэ нүхэр ...КПСС-эй XXIII съез-...рэлмэриин ямар оршон ...боложо үнгэрһэн тухай ...Ленинскэ гол ёhонуу-...рмталга, тодо мэргэн хү-...али бүхы асуудалнуудые ...дээ эрдэм наукын ёhоор ...хадаа съездын гол шэн-...лынь болоно бшуу. Со-...общесвын ажабайдалда ...үүргын улам ургажа бай-...рэнэй зэргын саашадаа ...байһые, олониитэтэй тэ-...олбоо барисаанай нягта-...ужажа байһые тус съезд ...харуулба. Съездын хү-...дэлхэйн бүхы оронуу-...аха дүү партинуудай ...һан, тэндэ коммунис, ...ришэнэй, национально-де-...ска болон зүүнэй үзэл ...дэг социалис партинуу-...лэгшэдэй үгэ хэлэһэн ...аа уласхоорондын ком-...дэлөөнэй угаа хүсэтэй-...ажа байһые элирхэйлэн ... Мүнөө үе сагай рево-...бүхы хүсые нэгэдүү-...сааха талаар КПСС-эй ...эг ажал ябуулгые аха ...инууд халуунаар һайшаа-

...лшэ КПСС-эй ЦК-гай ...элидхэлэй, тэрэ Тоосоон ...ездын абаһан шиидхэбэ-...эй, тэрэшэлэн нүхэр Косы-...элидхэлэй, шэнэ табан ...түсэб тушаа съездын Ди-...үүдэй гол гол асуудал-...ушар удхые тайлбарилба. ...С-эй ЦК-гай Тоосоото элид-...он Тоосоон тушаа абта-...дхэбэринүүд дотор табиг-...партийно-эмхидхэлэй, соёл ...хүдэлмэриин асуудал-...рэ элидхэлшэ нилээд тог-...ПСС-эй Уставта съездээр ...һан зарим хубилалта-...удха шанар тушаа тэр-...бэ.

...элйнгээ эсэстэ нүхэр ...ингэжэ хэлэбэ:

...анай республикада долоон ...түсэбэй хэр дүүргэгдэһэ ...үнгүүд тушаа, шэнэ та-...арадай ажахын гол ...уудые хүгжөөлгын зарим ...тушаа богонихоноор ...ыемни зүбшөөгыт.

...һэн долоон жэлэй тур-...республикын промышлен-...нилээд хүгжөө. Үйлэдбэ-...сые ехэдхэхэ зорилгоор ...предприятинууд бултадаа ...шэнэдхэн хубилгагдаа. Тэ-...хамта олон шэнэ пред-..., промышленностиин ...албаринууд бии болоо.

...он жэлэй туршада респу-...промышленна предприяти-...үйлэдбэриин фонднууд ...ин ургаа. Эдэ жэлнүүдтэ ...шэнэ предприятинууд ...промышленна барилганууд ...оо. Тэдэнэй дунда hooho ...фабрика, шэлэй заводой ...эелжээн, Холбоолжоной ...нүүрhэнэй уурхай, Улаан-...ТЭЦ-эй турбинанууд, кот-...ууд, Улаан-Үдэ Эрхүү ...хоорондохи электро-дам-...лини гэхэшэлэн болоно. ...убликын промышленнос-...йлэдбэрилэн гаргадаг то-...продукциин хэмжээн энэ ...2 ехэ болоо. Энээнтэй ...машина бүтээлгын про-...2,4, булад үйлэдбэрил-...шэл 1,7, цемент 1,3, ши-...хубсаhа угаадаг ма-...3,7, хабсаргагдамал түмэр-...рэгсэлнүүд 4,4 дахин ехэ ...байна. Республикын ара-...ахыда электрын элшэ хү-...рэглэлгэ 3,2 дахин ургаа. ...шленность дээрэ ажалай ...40 процентээр дээшэлээ. ...табан жэлэй үедэ рес-...най. промышленность ...ргээр хүгжэхэ гээшэб? ...гдаhан шэнэ табан жэ-...б мүнөөдөө үгы, согсо-...байна. Гэбэшье багсаа-...ёhоор табан жэлэй тур-...промышленна үйлэдбэриин ...республика доторнай 1,5 ...ургаха зэргэтэй. Энэ ургал-...үйлэдбэриин хүсэнүү-...үрэтэйгөөр ашаглаhа-...дхаhэнэй, тэрэшэлэн ша-...дприятинуудые барижа, ...да үгэhэнэй аша туhаар ...уха ушартай. Промышлен-...дээрэ ажалай бүтээсэ 32 ...ор дээшэлхэ. ...рбариин хүсэнэй хэр зэр-...лхэ, техническэ талаа-...хэ, бүтээн гаргагдаха ...нүүдэй нарижуулагдаха ...манай томо томо пред-...уудай жэшээ дээрэhээ ...болоно. Жэшээнь, «Тепло-...завод продукци үйлэд-...гаргалгаяа 3,4 дахин ехэ ...юм. Локомотив-вагон за-...ын заводой үйлэдбэриин ...горитойгоор ехэ боло-...дхэн хубилгагдаhанай ...Улаан-Үдын нарин сэм-...рикын хүсэн хоёр дахин ...жэшээтэй.

...олжоной шулуу нүүрhэ-...шые ашаглалгада оруул-...зэргээр Галуута-Нуурай шахтоуправлениин нүүрhэ малталгын хэмжээн 80 процентээр ургаха байна. «Забайкаллес» комбинат хэрбээ 1965 ондо 3,9 миллион кубометр модо бэлэдхэhэн байгаа hаа, 1970 ондо тэрэнэйнгээ хэмжээе 5,3 миллион кубометртэ хүргэхэ. Онохойн, Байталай модоной комбинадууд модон плиткэнүүдые үйлэдбэрилдэг, тиихэдэ шэлэй завод мүнөө жэлhээ утаhалиг шэл, мүн витринын шэл гаргадаг болохонь.

Улаан-Үдэ городто химиколабораториин амhарта, приборнуудые шэлээр хэдэг завод, кондитерскэ, трикотажна, оёдолой фабриканууд, түмэр-бетон хэрэгсэл үйлэдбэрилдэг, силикатна, мүн улаан хирпиисэ гаргадаг заводууд баригдахаар хараалагдана. Сэлэнгын целлюлозо-картонно комбинадай барилга саашадаа үргэлжэлүүлэгдэжэ, түрүүшынь ээлжээн 1969 ондо ашаглалгада оруулагдаха юм.

Энергетикэ баhал түргөөр хүгжэхэ байна. Тэрэнэй хүсэн Сэлэнгын комбинадай теплоэлектростанциие ашаглалгада оруулхадань улам ургаха байна. Тиихэдэ Галуута-Нуурай ехэ хүсэтэй РЭС-эй түрүүшын ээлжээнэй барилга эхилхэ. Энэ станциин 200 мянган квт хүсэтэй нэгэ агрегадые 1970 ондо хүдэлгэжэ эхилхые оролдохо ёhотойбди. Республикын аймагуудые электрын элшээр саашадань улам хангахын тулада табан жэл соо 5 мянган шахуу километр утатай ехэ хүсэтэй электро-дамжуулгын лининүүд баригдаха юм. Энэ барилгада 30 миллион түхэриг гаргашалагдаха.

Зэдын комбинадта вольфрамай фабрикын барилгые дүүргэхэ бологдоно. Молодежно шадархи ашатта малтамалнуудые арадай ажахыда хэрэглэхээр тэндэ 1967 онhоо барилга хэжэ захалха асуудал табигдана.

Энэ табан жэлэй туршада республикын транспорт саашадаа хүгжөөгдэхэ. 1967 онhоо эхилжэ, Улаан-Үдын отделениин харгынууд электрын хүсэндэ оруулагдан хубилгагдажа захалха байна. Ингэжэ тепловозой орондо электровозууд ябадаг болохонь.

Хэлхээ холбооной эмхи зургаанууд мүн лэ горитойгоор хүгжэхэ байна. Октябриин революцин 50 жэлэй ойе тэмдэглэхэ үеэр түбэй телевидениин дамжуулгые абаха телевизионно пункт ашаглалгада оруулагдаха байна. 1969 ондо радиорелейнэ магистралиин барилга дүүргэгдэжэ, Улаан-Үдын телецентр хоёр программаар хүдэлхэ аргатай болохонь. Баргажанай, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта ретрансляторнууд баригдаха, хорёорхин, яруунынхид радиорелейнэ магистраляар дамжуулан, телевизионно дамжуулга хараха аргатай болохо байна.

Капитальна барилгаар нэгэ хэдэн тоонуудые дурдая. Үнгэрhэн долоон жэлэй үедэ республикын арадай ажахыда капитальна барилгын түлөө 634 миллион түхэриг гаргашалагдаа. 1958 онтой сасуулбал, капитальна барилгада гаргагдаhан мүнгэнэй хэмжээн хоёр дахин ехэ болоhон байна. Шэнэ предприятинуудые бариhанай эсэстэ республикын гол фонднууд долоон жэл соо 510 миллион түхэригөөр ургаба.

Гэр байрын, культурно-ажаhуудалай олон барилганууд бодхоогдобо. Гэр байрын фонд долоон жэл соо 1,6 миллион дүрбэлжэн метрээр нэмээ. 32 мянган айл гэхэ гү, али городой хүн зоной гурбанайнь нэгэ хуби шэнэ байрада орожо түбхинэhэн байна.

Долоон жэлэй туршада 40 мянган үхибүүдэй hураха hургуулинууд, 9,7 мянган үхибүүдэй байха саад болон яслинууд, 1200 оронтой больницанууд, 24 мянган hууритай кинотеатр болон клубууд, тэрэшэлэн соёл культурын, ажаhуудалай, худалдаа наймаанай олон тооной барилганууд бодхоогдоhон байна.

Шэнэ табан жэлэй үедэ республикын барилгашадай урда бүри ехэ зорилгонууд табигдана. Табан жэлэй түсэбэй проектээр промышленна, байрын гэрнүүдэй, культурно-ажаhуудалай болон хүдөөгэй барилгада капитальна hомолол нилээд ехэ болохоор хараалагдана. Капитальна hомололго 1970 ондо хоёр дахин дээшэлхэ юм. Шэнэ табан жэлэй үедэ промышленна барилгын үргэдэхэтэй зэргэ барилгын материалнуудай промышленность, барилгын индустри улам түргэнөөр хүгжэхэ болоно. Энэ хугасаада силикатна хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ, Грязнухын хирпиисын, перлитобетон панель үйлэдбэрилдэг заводуудай барилга дүүргэгдэхэ, томо панелеэр гэр баридаг комбинадые шэнэдхэн хубилгаhанай ашаар тэрэнэй хүсэн хоёр дахин дээшэлхэ зэргэтэй.

Парти, Советскэ правительствын туhаламжын ашаар республикын хүдөө ажахы нилээд ургаа алхаа. Долоон жэлэй туршада хүдөө ажахыда 143,7 миллион түхэриг гүрэнэй мүнгэн гаргашалагдаба. Ингэжэ машинно-тракторна парк шанарайнгаа талаар шэнэдхэгдээ. Хэрбээ 1958 ондо колхоз, совхозууд условно 5273 трактортай, 1716 комбайнтай (олонхинь шагтагалдаг) байгаа hаа, 1965 ондо условно 10748 трактор, өөрөө ябадаг 2424 комбайнууд хүдэлжэ байhан. Электрын элшэ хүсые хэрэглэлгэ гурба дахин дээшэлээ.

Долоон жэлэй хугасаада хүдөө ажахын гол шухала продуктнуудые үйлэдбэрилгэ горитойгоор дээшэлhэн байна. Ороохо абалга 1965 ондо 1958 онойхитой жэшэбэл, 158,7 мянган тонноор, сахарай свёкло—4,1 мянган тонноор, овощ—2 мянган тонноор, хартаабха—турба дахин шахуу ехэ болоо. Мяха абалга 15,6 мянган тонноор, hү—34,2 мянган тонноор, үндэгэ—13,6 миллионоор, hooho—5,2 мянган центнерээр дээшэлhэн байна. Гүрэндэ ороохо худалдаха долоон жэлэй даабари 70 мянган тонноор, хартаабха—11 мянган тонноор, үндэгэн—800 мянган хэhэгээр үлүүлэгдэhэн жэшээтэй. Энэ үедэ гүрэндэ мяха бэлэдхэлэй хэмжээн 65 процент, hү—33 процент, hooho—29 процент ехэ болоо. 1965 ондо хүдөө ажахыhаа абтаhан валовой продукциин хэмжээн 165,9 миллион түхэригтэ хүрэжэ, энээнэй урда жэлнүүдтэ туйлагдаhан эгээл ехэ хэмжээе алхаhан байна. Зүгөөр нёдондо ороохо абалга урзанданайхиhаа нилээд доогуур байhан юм.

Мал үсхэбэрилгэ дээрэшье зарим тэды hайн үрэ дүнгүүд туйлагдаа. Колхоз, совхозууд үхэрэйнгөө тоо толгойе олошоруулжа шадаа. Гэхэтэй хамта хонидой, тэрэшэлэн шубуудай тоо толгой 1962 оной хэмжээндэ хүрөөгүй.

Шэнэ табан жэлэй туршада тариалангай болон мал ажалай продуктнуудые абалгые улам саашань дээшэлүүлхэ зорилго табигдана. Хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгын хэмжээн жэл бүхэндэ дунда зэргээр, урда табан жэлэйхитэй сасуулбал, 32 процентээр дээшэлжэ байха юм.

Хэрбээ ороохо абалтын хэмжээе дээшэлүүлхэ асуудал урдань тариалангай талмайе үргэдхэлгөөр шиидхэдэг hаа, харин мүнөө газарай гектар бүхэнhөө ургаса абалгые дээшэлүүлгээр арьбадхаха зорилго табигдана. Гэбэшье энэ үедэ шэнэ газар мүн лэ ашаглажа, ороохото болон бусад ургамалнуудай талмай үргэдхэгдэхэ зэргэтэй. Газарай хүрьhэ hайжаруулха, тариалан элдүүрилгые болбосон ёhоор бэелүүлдэг болохо талаар шухала хэмжээ ябуулганууд хэгдэхэ юм. Нэн түрүүлэн, зүб ёhоной севооборот нэбтэрүүлхэ, уhалагдадаг газарые ашаг үрэтэй болгохо, нютагай болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые ехээр, шадабаритайгаар хэрэглэхэ ёhотой болонобди. Минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хүрьhэндэ оруулалга 1970 ондо 72,7 мянган тоннодо хүргэгдэхэ юм. 1965 ондо оройдоол 9,9 мянган тонно хэрэглэгдэhэн байгаа.

Табан жэлэй үедэ малай тоо толгойе олошоруулха, тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ гэhэн зорилго шиидхэгдэхэ байна. Энээнэй түлөө, нэн түрүүлэн, тэжээлэй баазые бэхижүүлхэ хэрэгтэй болоно.

Шэнэ табан жэлэй үедэ мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ иимэ хэмжээтэйгээр дээшэлхэ байна гэбэл: мяхан—28—30 процент, hүн—30—32 процент, hoohон—28—30 процент, үндэгэн—30—32 процент хэмжээтэйгээр нэмэхэ болоно.

Саашадань элидхэлшэ КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые хүсэндэнь хүргэхэ талаар областной партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай тогтобо. Партийна организацинуудай эгээл түрүүшынь гол шухала зорилго юуб гэхэдэ, съездын шиидхэбэринүүдые үргэн ниитэ ажалшадта hайнаар ойлгуулха хүдэлмэри эмхидхэхэ хэрэгтэй. Нүхэд Л. И. Брежневэй, А. Н. Косыгинай хэhэн элидхэлнүүдэй, съездын шиидхэбэринүүдэй гүнзэгы удха шанарые совет хүн бүхэнэй дууhан ойлгожо абахаар ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэриие ябуулха шухала. Энэ хүдэлмэриин гол удхань юуб гэхэдэ, совет хүн бүхэн партиин хараалhан угаа ехэ зорилгонуудые түнзэгыгөөр мэдэржэ, тэдэниие бэелүүлхэ тэмсэлдэ өөрынгөө hуури ба үүргые зүбөөр тодорхойлхо, хубитаяа оруулалсаха гэhэн хэрэг болоно.

— Шэнэ табан жэлнай эхилшоод байна. Түрүүшын квартал дүүрэбэ. Хоёрдохи кварталай нэгэдэхи hарань барагдахань. Табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада нэгэдэхи жэлэй түрүүшынь үдэрhөө эршэ шангатайгаар хүдэлхэ, саашанхи хэрэгтээ hайн үндэhэ hуури табиха шухала,—гэжэ тэмдэглэнэ.

Энээнтэй дашарамдуулан, элидхэлшэ мүнөө үедэ республика соо ажал хүдэлмэриин ямараар ябажа байhан байдал тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Тиихэдээ манай партиин съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хэлэжэ үгөө.

— Республикымнай промышленность бүхы дээрээ продукци гаргаха нэгэдэхи кварталай түсэбые 103 процент дүүргэжэ, нёдондонойхиhоо 15 процент ехэ продукци үйлэдбэрилөө. Ажалай бүтээсын түсэб 103 процент болоо. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, ургалтань 12 процент болоно,—гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэнэ.

Саашань үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, социалис мүрысөөндэ илаhан коллективүүдые нэрлэнэ, тэдэнэй туйлаhан амжалтануудые магтан дурдана. Тиихэтээ хамта промышленна зарим предприятинуудай хангалтагүй хүдэлмэриие эрид шүүмжэлбэ. Республика доторхи 172 предприятиин 31-ниинь 1-дэхи кварталай түсэб дүүргээгүй ха юм. Гээгдэжэ ябагшадай дунда Онохойн модоной комбинат, Клюевскэ леспромхоз, Улаан-Үдын хирпиисын завод, мебель-модо болбосоруулгын комбинат болон бусад оролсоно. Олон предприятинууд ажалай бүтээсын, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха түсэбүүдые дүүргээгүй байха юм.

Партийна органуудай гол анхаралдаа абаха нэгэ гол шухала hалбари гэхэдэ, капитальна барилга болоно. Республикын барилгын эмхи зургаанууд нэгэдэхи кварталай түсэбые 103 процент дүүргэhэн байна. Энэ үедэ ашаглалгада оруулагдаhан барилгануудые элидхэлшэ тоолоно. Тэрээнтэй хамта мүн лэ дутуу дундануудые тодорхойлон харуулна. Саашадань үгэеэ үргэлжэлүүлхэдээ, республикын барилгын эмхи зургаануудай урда ямар зорилгонуудай угтажа байhые элидхэлшэ элирхэйлэн тодорхойлбо.

Тэрэнэй удаа нүхэр Модогоев республикын хүдөө ажахын байдал тушаа нилээд тогтобо. Тиихэдээ хүдөө нютагуудаар съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөнэй үрэ дүнгые тоо, баримтануудаар тодорхойлон элидхэбэ.

— Съездын урда тээхи мүрысөөнэй hайн талань юуб гэхэдэ, республикамнай бүхыдөө мяха гүрэндэ худалдаха нэгэдэхи кварталай түсэб 134 процент, hү—104 процент, үндэгэ—143 процент дүүргэhэн байна. Гэбэшье зарим аймагууд түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Тэдэнэй тоодо Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай, Ахын, Хяагтын аймагууд оролсоно,—гэнэ элидхэлшэ.

Элидхэлшэ республика дотор малай үбэлжэлгын, түл абалгын ямар байдалтай байhые дэлгэрэнгыгээр харуулба. Зарим районуудта үбэлжэлгые муугаар үнгэргэжэ, шэнэ түл гарзалуулжа байhан баримтанууд тушаа тогтоно. Тиихэдээ Зэдын аймагай ажахынуудай дутагдалтай хүдэлмэриие шүүмжэлбэ. Тэрэшэлэн Баргажанай, Захааминай, Сэлэнгын, Хяагтын, Түнхэнэй аймагуудта малай үбэлжэлгэ бирагүйгөөр үнгэрнэ.

Элидхэлшэ мүн хабарай тарилгын бэлэдхэлэй ямар байhые олон жэшээнүүдые дурдан тэмдэглэбэ. Бии байгаа дутагдалнуудые бүри ойрын сагта усадхаха шухала гэнэ.

— Ажахын политическэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тулада партийно-эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ гээшэ мүнөө үедэхи тон шухала хэрэг,—гэжэ элидхэлшэ онсолно.

Энээнтэй дашарамдуулан, нүхэр Модогоев партийна эхин организацинуудые саашадань бэхижүүлхэ тэдэнэй үүргэ, харюусалгые дээшэлүүлхэ асуудалнуудта анхаралаа хандуулна. Тэрэшэлэн соёл сурталай хүдэлмэриие hайжаруулха, соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ анхаралаа онсо хандуулха шухала байhан тушаа тогтоно.

Элидхэлэйнгээ эсэстэ литература ба искусствын удха шанар тухай, тэдэнэй үүргэ тухай хэлэбэ.

— Нүхэдүүд! Манай республикын ажалшад бүхы совет арад шэнгеэр съездын урда тээхи мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, партиин съездые үйлэдбэриин ехэ амжалтаар угтаба.

Партиин съезд, тэрэнэй абаhан шиидхэбэринүүд үргэн ниитэ ажалшадай ажалай болон политическэ эдэбхи үүсхэлые улам эршэдүүлбэ. Партиин съездын шиидхэбэринүүдые хүсэндэнь хүргэхэ хэрэгтэ ажалшадай зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэлые зорюулха, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбүүдые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө эмхидхэхэ гээшэ партийна организацинуудай зорилго мүн болоно,—гээд, нүхэр Модогоев элидхэлээ түгэсхэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Ульяновска областиие Ленинэй орденоор шагнаха тухай

Арадайнгаа ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ амжалтануудые туйлаhанайнь түлөө **Ульяновска** областиие Ленинэй орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1966 оной апрелиин 20.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

РСФСР-эй Арадай хиналтын комитедэй уялгануудайнь СССР-эй Арадай хиналтын комитедтэ даалгагдаhантай дашарамдуулан, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум РСФСР-эй Арадай хиналтын комитедые болюулба.

ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ТАЛААР ЛЕНИНСКЭ ШАНГУУДЫЕ ОЛГОХО СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ДЭРГЭДЭХИ КОМИТЕДТЭ

ЗАМБУУЛИНАЙ ХИЗААР ДАЙДЫЕ ШЭНЖЭЛГЫН ТАЛААР ОНСО ГАЙХАМШАГ ХҮДЭЛМЭРИ ХЭҺЭНЭЙНЬ ТҮЛӨӨ ЛЕНИНСКЭ ШАНГУУДЫЕ ОЛГОХО ТУХАЙ

Замбуулинай хизаар дайдые шэнжэлхэ хэрэгтэ онсо гайхамшаг амжалтануудые туйлаhанайнь түлөө эрдэм, техникын талаар 1966 оной Ленинскэ шангуудые Ленинскэ шангай комитет иимэ хүнүүдтэ олгобо:

— Олон hууритай, залагдан ниидэдэг «Восход-1» «Восход-2» гэжэ хэмэл одон-онгосонуудые ухаалан зохёолгодо, уралан бүтээлгэдэ, тэдэниие дэгдээн табилгада, дэлхэй дээрэ анха түрүүн замбуулинай хизаар дайда худар хүнэй гараха ябадал бэелүүлгэдэ хабаадаhан эрдэмтэдэй, конструкторнуудай, хүдэлмэришэдэй коллективтэ;

— «Луна-9», «Луна-10» гэжэ автомат станцинуудые ухаалан зохёолгодо, уралан бүтээлгэдэ, тэдэниие дэгдээхэ хэрэгтэ хабаадаhан, Һара дээрэ «Луна-9» станциие дорьбоогүйгөөр буулгаха, Һарын дүрэ шарайн фото-зурагуудые Газар дэлхэй руу дамжуулха, Һарые тойрон дабшаха хэмэл одые дэлхэй дээрэ анха түрүүн Һара шадар ниидэхэ замда оруулалсаhан эрдэмтэдэй, конструкторнуудай, хүдэлмэришэдэй коллективтэ олгоо.

„Космос—115" ниидхүүлэгдээ

ТАСС-ай мэдээсэл

Дэлхэйе тойрон ниидэхэ «Космос-115» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1966 оной апрелиин 20-до Советскэ Союзhаа дэгдээгдээ.

1962 оной мартын 16-да ТАСС-ай соносхоhон программатай зохилдуулан, замбуулинай хизаар дайдые шэнжэлжэ үргэлжэлхэ зорилготой научна аппаратура хэмэл одон дээрэ тодхогдоо. Энэнь hаадгүй hайнаар хүдэлнэ. Залан ябуулдаг, тоолон тодорхойлдог центртэ орохон мэдээнүүд шэнжэлэгдэжэ байнхай.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР Л. П. САБУРОВЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

Партийна, советскэ организацинуудта олон жэлнүүдтэ эдэбхитэйгээр ажаллаhанайнь түлөө, түрэhөөр 60 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **Сабуров** Леонид Павловичые РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Н. ИГНАТОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
С. ОРЛОВ.

Москва, 1966 оной апрелиин 22.

ХАЛУУН АМАРШАЛГА

Нүхэд Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин Советскэ Союзай, Польшын Арадай Республикын хоорондоо хани барисаатай, харилсаа холбоотой, харилсан туhалалсадаг байха тухай договорой баталагдаhаар 21 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Польшын Арадай Республикын парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэ амаршалгын телеграмма эльгээбэ.

Социалис Польшые байгуулха хэрэгтээ ехэ зол жаргал, шэнэ амжалта туйлахыень Польшын Арадай Республикын бүхы ажалшадта Совет ороной хүтэлбэрилэгшэд хүсэбэ.

БАЯРАЙ СУГЛААН

В. И. Ленинэй түрэhөөр 96 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан оперо ба балетэй театр соо үсэгэлдэр үдэшэ болобо. «В. И. Ленинэй түрэhөөр 96 жэл» гэhэн элидхэл КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь Д.-Н. Т. Раднаев хээ. Һүүлээрнь hонирхолтой концерт болоо.

Нүүдэл редакциин мүрөөр

ДУТАГДАЛНУУД УСАДХАГДАНА

«Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй нүүдэл редакци хүдэлмэрөө үргэлжэлүүлhээр. Түрүүшын үдэрнүүдтэ Сэлэнгын, Зэдын, Хяагтын аймагуудаар ябажа үнгэрөө. Мүнөө Бэшүүрэй аймагта ошоод, эндэхи колхоз, совхозуудта сабшалан hайжаруулха hарада юунэй хэгдэжэ байhаниинь шалгажа байна. Тэндэhээ Мухар-Шэбэрэй аймагта ерэхэ юм.

Нүүдэл редакциин корреспондентнүүд ажахынуудаар ябажа, олон материалнуудые газетэдэ толилhон. Сабшалан hайжаруулха hарада колхоз, совхозуудай хүдэлмэриие шалгажа, тэрэнэй ямараар үнгэргэгдэжэ байhан тухай бэшэhэн байна. Эдэ материалнууд дотор илангаяа Сэлэнгын Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой, Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой, Сэлэнгын совхозой луговодууд, механизаторнуудай ажалаа эмхитэйгээр бүтээжэ байhаниинь тэмдэглэгдэhэн байна. Энээнтэй хамта, Сэлэнгын Ленинэй, Хяагтын аймагай «Дружба» колхоз, Погранична совхоздо, Зэдын «Октябрьский» совхоздо сабшалан hайжаруулха hарын эмхигүй муугаар үнгэргэгдэжэ байhан ушар корреспондентнүүдэй зүгhөө шүүмжэлэгдэhэн байгаа.

Нүүдэл редакциин ажахынуудта ябаhанай hүүлээр нилээд олон хоног үнгэрбэ. Газетэдэ шүүмжэлэгдэhэн дутагдалнууд тушаа хэмжээн абтахаар болоо. Тээд мүнөө байдалынь ямар бэ? Нүүдэл редакци ажахынуудай хүдэлмэридэнь туhалаа гү? Энэ асуудалаар манай редакци hонирхожо, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ хандаhан. Тиигээд иимэ харюу абаhан байна.

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Бадмаев:

— Нүүдэл редакци манай колхоздо ерэжэ, «Хуушанайнгаа алдуу дабтахань ха» гэhэн шүүмжэлхы статья бэшэhэн байгаа. Энэ статьяе партийна суглаан дээрэ зүбшэхэеэ байнабди. Тиигэбэшье энэ материалай газетэдэ гараhанай удаа заагдаhан дутагдалнуудыень усадхахын тулада хэмжээ абажа захалhан байгаабди. Мүнөө үедэ сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөлгэдэ 17 трактор болон автомашина хүдэлнэ, 60 хүн хабаадажа байна. Һүүлшын табан хоног дотор 1700 тонно наг шэбхэ зөөгдөө. Энээнэй хажуугаар hайрамаар сабшалан уhалагдана, 95 гектар газар уhалагдаа. 50 гектар газарай шугы бургааhа сэбэрлээбди, уhалууриин системэнүүдые заhабарилхаяа 250 кубометр шулуу, 52 кубометр модо бэлэдхээд байнабди.

Партийна суглаанай болоhоной удаа, энэ колхоздо дахин ямар хэмжээ абтаhан тухайнь hүүлдэ газетэдэ мэдээсэгдэхэ юм.

Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Осеев:

— Газетэдэ шүүмжэлхы статья толилогдожо, ажалыемнай урагшань ябуулаа гэхэ байнабди. Нүүдэл редакциин эндэ ерэhэнэй хойто үдэрынь колхозойнгоо луговодуудые суглуулжа, суглаа үнгэргэhэн байгаабди. Ажалаймнай дутагдалнууд тухай хэлсэгдээ hэн. Корреспондентнүүдэй статья соо сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэри удааржа байна гэгдэhэн байгаа. Энэнь зүб. Тэрэ үедэ колхоздомнай оньhожоруулагдаhан нэгэ отряд хүдэлhэн юм. Мүнөө гурбан отряд хүдэлнэ. Шэбхэ зөөлгэдэ 12 трактор, автомашина хабаадуулагданхай. Үдэртэ хамта 500 тонно наг шэбхэ гаргагдажа байна. Бүхыдөө сабшалан дээрэ 2900 тонно зөөгдэхэ, долоон үдэрэй туршада дүүргэхэ бээзбди. Мүн ондоошье хүдэлмэри хэгдэжэ захалаа. Һайрамаар луговодууд сабшалангаа уhалжа эхилэнхэй.

Хяагтын аймагай Погранична совхозой директор нүхэр Кушнарев:

— Нүүдэл редакциин корреспондентнүүдэй газетэдэ шүүмжэлhэнэй удаа наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэриие түргэдхэжэ байнабди. Сабшалан дээрэ 2 мянган тонно шэбхэ гаргагдаха түсэбөө дүүргэжэ дүтэлөөбди. Энэ жэлдэ бүхыдөө 4 мянган тонно наг шэбхэ зөөжэ тараахабди. Тиихэдэ сабшалангаа үрэжэлтэй болгохын тулада аммиагай уhаар үтэгжүүлнэбди. 26 гектар дээрэ иимэ үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Үшөө юун хэлэгдэхэб гэбэл, манда туhаламжа хэрэгтэй! Республикын туршалгын станциhаа, Буряадай хүдөө ажахын институдhаа, мүн комплексно институдhаа научна хүдэлмэрилэгшэдэй ерэжэ, сабшалан hайжаруулха хэрэгтэ зүбшэл үгэдэг hаань hайн hэн.

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН

ЭЛИДХЭЛ ТУШАА ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭН

«КПСС-эй XXIII съездын дүнгүүд ба областной партийна организациин зорилгонууд тухай» партиин обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоевой** хэһэн элидхэлые тон анхаралтайгаар суглаанда хабаадагшад шагнаба. Элидхэлэй дүүрэмсээр үгэ хэлэлгэн захалжа, нэн түрүүлэн КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Бирюков** трибунада гарана.

— Дэлхэйн бүхы замби түбинүүдһээ, газар дэлхэйн түрэн бүхэнһөө шахуу суглараһан коммунистнуудай энэ ехэ хуралдаанай боложо байһан зал соо һуужа байхадаа, парти тухайгаа, совет арад түмэн тухайгаа, ленинскэ Центральна Комитет тухайгаа ухаан бодолдоо сэдьхэжэ ябаһан омогорхол баясхалангаа үгөөр холбон хэлэхэнь угаа бэрхэтэй байгаа. КПСС-эй ЦК-гай гүн гүнзэгы удхатай, эли тодо Тоосоото элидхэлые, мүн табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүд тухай элидхэлые ехэл анхаралтайгаар шагнагдаа гээшэ. Элидхэлнүүд дотор, делегадуудай хэлэһэн үгэнүүд дотор парти болон совет арадай баатарлиг ажал, тэдэнэй зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэл угаа тодорхойгоор харагдана. Коммунис байгуулалтада зорюулһан хараа түсэбүүд тодорхойлогдобо,— гэжэ нүхэр Бирюков үгэеэ эхилнэ.

Партийна ажабайдалай ленинскэ хуули ёһонуудые хүсэндэнь хүргэхэ хэрэгтэ эхи табиһан ЦК-гай октябриин, ноябриин Пленумүүдэй удха шанар тушаа үгэ хэлэгшэ онсо тогтобо. Тиигэхэтээ хамта манай партиин дэлхэй дээрэ улам хүндэтэй боложо байһые, социалис оронуудай хоорондохи хани барисаан, харилсан туһалалсалгын улам бэхижэжэ байһые, табан жэлэй түсэбэй интернациональна удха шанартай байһые съездын хүдэлмэри дээрэһээ жэшээлэн, угаа анхарал татамаар хөөрэбэ.

Үгэеэ саашань үргэлжэлүүлхэ зуураа, городой коммунистнууд, бүгэдэ ажалшад партиин политическэ хараа шугамые, тэрэнэй бодото ажал ябуулгые үнэн зүрхэнһөө дэмжэһэн, партиин XXIII съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа городой ажалшадай амжалтатайгаар дүүргэлэн тухайнь суглаанда элидхэбэ. Экономикын асуудал хадаа мүнөө үедэ партиин эхин организацинуудай, партиин горком болон райкомуудай саг үргэлжын анхарал доро байха хэрэг болоо гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

1966—1970 онуудта городой промышленностиин ямар хэмжээтэйгээр хүгжэхэ, ямар шэнэ барилгануудай, промышленна предприятинуудай бодхоогдохо, ашаглалгада үгтэхэ байһан тухай хэлэбэ. Тиихэ зуура үйлэдбэриин гол фонднуудые ашаглалга дээрэ ушардаг дутагдалнуудые элирхэйлбэ. Ажалай эмхидхэлые эрдэм ухаанай үндэһэ һуури дээрэ табиха хэрэг үшөөл һулаар нэбтэрүүлэгдэнэ, продукциин шанар зарим тээгүүр бирагүй байдаг гэнэ.

— Городой партийна организаци, бүхы ажалшад съездын шиидхэбэринүүдые һайшаана. Тэрэнэй материалнуудые гүнзэгыгөөр шудалха зуураа, бидэнэр табан жэлэй түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, оюун бодолоо элсүүлхэ байһамнай дамжаггүй,— гэжэ нүхэр Бирюков найдуулна.

— КПСС-эй ээлжээтэ XXIII съездые зарлаха тухай партиин ЦК-гай сентябриин Пленумэй тоотоолые манай локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд баяр баясхалантайгаар угтаха зуураа, съездын хүндэлэлдэ зорюулан социалис мүрысөө республика доторoo эхи түрүүлэн үүсхэһэн байна,— гэжэ Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй вагон хабсаралгын цехэй слесарь нүхэр **Лобасюк** үгэеэ эхилнэ.

Тиигээдшье Буряадай гигантын хүдэлмэришэд, инженер, техникүүд болон алба хаагшадай хэлэһэн үгэдөө хүрэһэн тухайнь үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглэнэ. Табан жэлэй түрүүшын жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэбые мартын 26-да дүүргээд, энэ амжалта тухайгаа съездэ элидхэһэн байна.

Саашань үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, нүхэр Лобасюк ЛВРЗ-гэй коллективэй үнгэрһэн түсэбтэ долоон жэлэй туршада туйлаһан ехэ амжалта тухай хөөрэнэ. Энэ хугасаада тус завод хадаа 13 дахин СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байха юм. Заводые шэнэдхэн хубилгаха, ажалшадаа байра байдалаар хангаха талаар нилээд ехэ юумэ бүтээһэн тухай тогтобо. Үшөө нэгэ амжалта гэхэдэ, үнгэрһэн жэлэй 4-дэхи кварталһаа эхилжэ, тус завод һарын эхинһээ һүүл хүрэтэрнь нэгэ жэгдээр хүдэлдэг болоо. Энэ ушар хадаа промышленностиие саашадань хүгжөөхэ тэмсэлдэ оруулһан ехэхэн хубитань мүн болоно бшуу.

— КПСС-эй XXIII съезд дээрэ Ленинградай «Электросила» гэжэ электромашина бүтээдэг нэгэдэлэй слесарь-инструментальщик нүхэр Русаков тон гүнзэгы удхатай үгэ хэлээ. Тэрэ нүхэр хүдэлмэришэнэй нэрэ хүндые дээрэ үргэн ябаха тухай асуудал тушаа үгэеэ зорюулаа. Тэрэнэй хэлэһэн үгые, тэрэнэй оруулһан дурадхалнуудые үнэн зүрхэнһөө дэмжэнэб. Үнэхөөрөөшье, ажалай заршам эбдэдэг заримашуултай эрид шангаар тэмсэхэ саг тулажа ерээ. Залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ асуудалда онсо анхархаар болоо,— гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ. Эрхим шанартай продукци бүтээдэг хүдэлмэришэд тухай, саашадаа голодоһо гаргаха ябадалые эсэслэн үгы болгохо хэмжээнүүдые бодотоор бэелүүлхэ шухала болоһон тухай тогтобо.

Үгынгөө эсэстэ ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад партиин съездын абаһан шиидхэбэринүүдые хүсэндэнь хүргэхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй тэмсэхэ, өөһэдынгөө хубитые бодотоор оруулха байха гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

КПСС-эй XXIII съездые ажалай эрхим бэлэгээр угтахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай совхоз, колхозуудай ажалшадай туйлаһан амжалта тухай, партиин ээлжээтэ съездын гүн гүнзэгы интернациональна удха шанартай байһан тухай партиин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Иринчеев** үгынгөө эхиндэ тогтобо.

— Улаан-Үдын аймагай коммунистнууд болон үргэн ниитэ ажалшад партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдые үндэрөөр сэгнэжэ, дэмжэн һайшаана. Мүнөө аймаг дотор хаа хаанагүй коммунистнуудай, ажалшадай хамтын суглаанууд политическэ дэбжэлтын ороншон байдалда үнгэржэ байна. Хэдэн зуугаад агитаторнууд хүн зоной дунда ойлгуулалмжын хүдэлмэри ябуулна, съездын документнүүдые олониитэ ханамжатайгаар шудалжа байна,— гэжэ тэрэ мэдээсэнэ.

Улаан-Үдын аймагай ажахынууд эхилээд байһан табан жэлэй үедэ газар тариалан болон мал ажалые хүгжөөжэ, ямар үрэ дүн туйлаха байһан тухайнь хэлэнэ. Энэ хугасаа дотор газар ашаглалгые болбосон ёһоор эрхилхээр, малай үүлтэр һайжаруулхаар хараалһан хэмжээнүүд тухай тогтоо. Эндэхи ажахынууд гахай үсхэбэрилхэ хэрэгтэ анхаралаа онсо хабаадуулхань.

Мал ажалые улам хүгжөөхын тулада тэжээлэй бата бэхи үндэһэ һуури байгуулха шухала: Тэрэнэй түлөө сабшалан һайжаруулха, тэжээлэй ургамалнуудые ехээр таридаг болохо байна. Мүнөө түрүүшын хүдэлмэри эндэ хэгдэжэ эхилээ. Аймаг дотор луговодуудай 61 звено эмхидхэгдэнхэй. Тэдэндэ үгтэхэ ажалай түлөөһэн урмашуулхы гуримтайгаар зохёогдонхой. Сабшалан дээрэ шэбхэ шэрэлгэн урданайхиһаа эмхитэйгээр ябуулагдана гэжэ нүхэр Иринчеев хөөрэнэ.

Саашадань үгэ хэлэгшэ арадай гэгээрэлэй, соёл культурын асуудалнуудта тогтоно. Илангаяа һургуулиин гэр, соёлой байшан, хүгжэмэй һургуули бариха тон шухала болоод байна. Мүн Тарбагатайда хүгжэмэй һургуули нээхэ хэрэгтэй. Сэхынь хэлэхэдэ, хүдөө тосхонуудта баяан дээрэ наадаха хүнүүдые, үнэндөө, олохонь бэрхэтэй болодог. Энэ дутагдалые зайсуулхын тулада хүгжэмэй һургуули түрүүшын ондо хэрэгтэй болоно.

Үнгэрһэн долоон жэлэй туршада Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын ямар амжалта туйлаһан тухай тэрэнэй директор нүхэр **Альцман** суглаанда хабаадагшадта хөөрэжэ үгэбэ. Энэ үедэ тус фабрикын үйлэдбэрилэн гаргаһан товарна продукциин хэмжээн 1,9 дахин, фабрикын үйлэдбэриин фонд 1,6 дахин ехэ болоһон, ажалай бүтээсэ 85 процент ургаһан, хүдэлмэришэнэй салин хүлһэн 21 процентээр дээшэлээ, 18 янзын шэнэ бүд нэхэгдэдэг болоо, байрын гэрнүүдэй талмай хоёр дахин ургадөө. Фабрикын ниитын хэрэглэмжэдэ үгтэдэг фондын хэмжээн энэ үедэ 4 дахин ургаа. Иигэжэ мүнөө өөрын культурын байшантай, столовотой, үхибүүдэй эмхи зургаануудтай, үдэшын һургуулитайбди, мүн манда хүгжэмэй һургуули таһаг үдэшын техникум хүдэлнэ.

Хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ талаар ехэ аша туһатай хүдэлмэри эмхидхэн ябуулдаг дүй дүршэл тухайгаа дэлгэрэнгыгээр үгэ хэлэгшэ тогтобо. Хүн бүхэниие түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха гээшэ мүнөө үедэхи гол шухала зорилго. Тиимэһээ түрүүшүүлэй жэшээгээр хүдэлхэ, хэһэн хэрэгтээ эзэн ёһоор хандадаг болгохо, үйлэдбэриин дүршэлдэ улам мэргэжүүлхэ гэжэ оролдолго гаргагдана. Энээнтэй хамта продукцингаа шанар һайжаруулха, тэрэнээ нюдэндэ урин, үнэ сэнгээр хямда болгохын тула мүн лэ али олон хэмжээн бэелүүлэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ хэмжээ ябуулгануудые хүсэндэнь хүргэһэнэй ашаар тус фабрикын коллектив өөрынгөө бүтээн гаргаһан продукциин шанарые табан жэлэй эсэстэ дэлхэй дээрэ туйлагдадаг һайн шанарта хүргэхэ зорилготой байһанаа нүхэр Альцман элирхэйлбэ.

— Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тулада бидэ голодоһо гаргаха ябадалтай хайра гамгүйгөөр тэмсэхэ ушартай болоһобди. Энээндээ хүрэхэшьебди. Манда алтан гартай, үнэн сэхэ, һэшхэлтэй хүдэлмэришэд дүүрэн ха юм,— гэжэ үгэ хэлэгшэ омогорхоно.

Нүхэр Альцман нооһо угаадаг фабрикын дутагдалнууд тухай, нэхэһэн бүд будаха элдэб химическэ будагуудай дуталдадаг тухай тогтобо. Саашадань түсэблэлгын шэнэ гуримда орохын тула ямараар бэлэдхэл хэгдэжэ байһан тухай мүн хэлэбэ. Тиихэдээ хүниие хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриин ямар ехэ удха шанартай байһые үшөө дахин дабтан тодорхойлно.

Тэрэнэй удаа Буряадай республикын Госпланай түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Хазагаев** үгэ абажа, мал ажалые улам саашадань хүгжөөхэ асуудалда үгэеэ зорюулба.

— Мал үсхэбэрилхэ табан жэлэй түсэб гүрэнэй бэлэдхэлэй захил-түсэбһөө үндэһэлэнхэй, бодото дээрээ лаб дүүргэгдэмээр зорилго гээшэ. Зүгөөр энэ асуудал шиидхэлтэ имагтал тэжээлһээ дулдыдаха байха. Тэжээл хадаа хамаг юумые шиидхэхэ зэргэтэй бшуу,— гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэнэ.

Үнэхөөрөөшье тэжээл хадаа түл түрсэдэ, малай ашаг шэмын дээшэлгэдэ бодотоор нүлөөлхэ байна. Тиимэһээ нүхэр Хазагаев сабшалан һайжаруулха, тэжээлэй алибаа ургамалнуудые тариха асуудалда онсо анхарба. Тэжээлэй ургамалнуудые тарихадаа, нютагайнгаа байгаалиин эрхэ байдалые ангагүй хараада абаха шухала. Жэшээнь, Яруна, Захааминда, мүн зарим үндэр газартай нютагуудта кукурузын ургахагүйнь мэдээжэ. Тиимэһээ тэндэ силос дарахада таарамжатай һайн ургамалые шэлэн олохо хэрэгтэй болоно. Сабшалан, бэлшээри хомортой Кабанскын, Прибайкалиин аймагуудай ажахынууд шадаал һаа таримал ногоо ехээр ургуулхые оролдохо болоно.

Мал тэжээлгые эрдэм ухаанай шэнжэлгын үндэһэн дээрэ табиха шухала байһан тушаа мүн лэ хэлэбэ. Үбһэ тэжээл хадаа малай ажамидаралда шухаг хоол болохо протэин, минеральна алибаа бодосуудаар гүйсэд хангагданхай байха ушартай. Тэдэниие хүсэлдүүлхын түлөө мэргэжэлтэд, эрдэмтэд али бүхы арга бэдэрхэ, научна ёһоор тодорхойлхо уялгатай гэжэ үгэ хэлэгшэ эрилтэ табина.

Саашань нүхэр Хазагаев малай үүлтэр һайжаруулха тухай хэлэбэ. Энэ талаар һүүлэй үедэ зарим тэды юумэн хэгдэжэ байна. Тиигэбэшье тэрэнь тон хангалтагүй. Малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриие түсэблэхэ шухала. Гадна мал ажалай мэргэжэлтэдые энэ хэрэгтэ дүршүүлхын тулада саг зуурын курса эмхидхэхэ хэрэгтэй гэжэ тэрэ дурадхал оруулна.

— Табан жэлэй түрүүшын жэл һайнаар эхи табяа. Гэбэшье энээгээр һанаагаа амархаар бэшэ хаш. Зарим ушарта, нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулжа харахада, ургалтымнай хэмжээн бирагүй. Зарим аймагууд һү һаалгаар гээгдэжэ ябана. Нёдондонойхиһоо түл абалга доогуур байна. Малай гарза эндэ тэндэ олон болонхой. Эдэ бүгэдэ хүтэлбэриин хэмжээнһээ, ажалай эмхидхэлэй дутагдалтайһаа болоно,— гэжэ үгынгөө эсэстэ нүхэр Хазагаев тодорхойлно.

Областной партийна эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшад Улаан-Үдын 13-дахи дунда һургуулиин багша нүхэр **Красиковагай** хэлэһэн үгые тон анхаралтайгаар шагнаба.

— Коммунис партиин XXIII съездын хүдэлмэри һая дүүрэбэ. Углөөдэр тухайгаа шэбшэн бодохо, али бүхы асуудалые онсолон, тон бодомжотойгоор, тэбдэн ярангүй, зүбөөр шиидхэхэ эрилтэ энэ съезд табина. Мүнөө энэ суглаанда республикын үйлэдбэриин али бүхы һалбариин түлөөлэгшэд, мании нүхэд хабаадалсана. Тиимэһээ эндэ манай коллективэй хүдэлмэри тухай һанал бодолоо хубаалдахa хүсэлэнтэйб,— гэжэ энэ багша үгэеэ эхилнэ.

Тиигэжэ нүхэр Красикова арадай гэгээрэлэй талаар съездээр табигдаһан зорилгонууд тушаа, ургажа ябаа эдир үетэниие хүмүүжүүлхэ асуудалда өөрынгөө үгые зорюулба. 13-дахи һургуулиин багшанарай коллективэй, партийна комсомолой болон пионерэй эмхинүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ, суглаанда хабаадагшадые һонирхуулба. Һуралсалай энэ жэлэй эхинһээ хойшо тус һургуули хүүгэдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгые нэгэн ниитэ янза түхэлтэй гуримай ёһоор эрхилхэ гэжэ оролдоо. Энэ талаар ехэ юумэн бүтээгдээшье. Эндэ «Гренада» гэжэ табан секцитэй клуб хүдэлнэ. Үхибүүдэй амаран сэнгэлгэ ажалтай нягта холбоотойгоор эмхидхэгдэнэ. Энээнэй хүдэлмэридэ багшанар эдэбхитэйгээр туһална.

— Һая манай комсомолшууд, пионернүүд В. И. Ленинэй музей нээгээ. Энэ ниитын хэмжээ ябуулгада бүгэдөөрэн—нэгэдэхи классай һурагшадһаа эхилээд, багшанар хүрэтэрөө тон үүсхэлтэйгөөр хабаадалсаа. Үхибүүн бүхэндэ үгтэһэн даабари хадаа тэрэнэй баяр баясхалангай хэрэг болоно шадаа—гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ.

Нүхэр Красикова үхибүүдые гэр бүлэдөө хүмүүжүүлхэ асуудалда анхаралаа онсо хандуулба. Зарим айлнууд багашуулай хулиганиаха, архидаха ябадалые һургуулида, багшанарта тохожорхидог. Харин үнэндөө тэдэнэй өөһэдынь гэм угаа ехэ байдаг. Саашань хэлэхэ зуураа, хүүгэдэй комнагын хүдэлмэри тухай тогтобо. Эдэ комнатонуудта хүдэлхөөр түлөөһэтэ сүлөөлэгдэмэл багшанарые эльгэбэл болохотой һэн ха гэнэ. Гаргашань ехэ болохол юм бэзэ. Теэд хүн гээшэмнай юунһээшье үнэтэй. Тэрэ өөрынгөө үнэн сэхэ, сэбэр һайхан хэрэгээр хэзээдэшье харюулха байха.

Удаань Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ артелиин түрүүлэгшэ нүхэр **Соковиковто** үгэ үгтэнэ.

— Манай колхозой коммунистнууд, бүхы колхознигууд эдэ үдэрнүүдтэ партиин ээлжээтэ съездын хүдэлмэриие тон анхаралтайгаар адаглажа, тэрэнээр һонирхон, омогорхон байгаа. Съездын абаһан шиидхэбэринүүд манай үргэн ниитэ колхознигуудай оюун бодолые, һанал сэдьхэлые гүйсэд дүүрэн хангана, баяр баясхалангаар салгидуулна. Саашадаа улам һайнаар хүдэлхэ урма зориг бадаруулна,— гэжэ тэрэ үгэеэ эхилнэ.

Үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, үнгэрһэн долоон жэлэй туршада колхозой үйлэдбэриин улам хүгжэһэн, олзо доходой ехэ боложо байһан тухай хөөрэбэ. Гадна энэ үедэ тус колхоз соёл болбосоролой, ажаһуудалай барилга горитойгоор эрхилһэн байна. Өөрынгөө мүнгэ зөөреэр, хүсөөр дунда һургуулиин типовой байшан, 150 һуурятай үхибүүдэй ясли бариһан байна. Энэ баримта хадаа колхозой экономикын хүдэржэжэ, колхозой гэшүүдэй эдэбхи үүсхэлэй бадаржа байһые гэршэлнэ бшуу. Үнгэрһэн жэлэй 4-дэхи кварталһаа эхилжэ, ажалай түлөөһэнэй хэмжээн совхозойхитой адли тэгшэ болгогдоо.

— Эдэ бүгэдые һайрхахын тулада хэлэнэ бэшэб. Үнэхөөрөө, гэшүүднай урма зоригтойгоор, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсожо, һайн амжалта туйлаа. Һү бэлэдхэхэ гурба һарын түсэб 20 процентээр үлүүлэгдөө. Мяха гүрэндэ тушааха хахад жэлэй түсэб дүүргэгдөө. Хабарай тарилгада сүм бэлэмди. Табан жэлэй түсэбшье мүн лэ амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ байһандань лаб этигэнэбди,— гэжэ нүхэр Соковиков хэлэнэ.

Ерэхэ жэлнүүдтэ олон барилгануудые бүтээхээр колхоз хараална. Зүгөөр энээндэмнай һаад тойбо үзүүлхэ юумэн олон. Титульна списогто танай барилга оруулагдаагүй гээд, хэрэгтэй зүйлнүүдые үгэхэеэ арсадаг. Һайн дуранай үүсхэлээр бодхоогдохо барилгада анхаралаа хандуулхаар, бодотоор туһалха саг ерээ гэжэ тэрэ шүүмжэлхы ажаглалта хэнэ. Мүн «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй хүдэлмэридэхи дутагдал тушаа тогтобо.

— КПСС-эй ЦК-гай 1964 оной октябрьда, ноябрьда болоһон Пленумүүд партиин районно комитедүүдые һөөргэнь һэргээн бодхоожо, хүл дээрэнь табиба. Мүнөө райкомууд һуурияа олоо, бэхижээ. Партийна организацинууд болон райком хадаа кадрнуудые, мэргэжэлтэдые шэлэн олохо, зүбөөр хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа нилээд хандуулна, тэдэнэрые ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадуулхые оролдоно. Илангаяа өөрынгөө абаһан, мүн парти ба правительствын тогтоолнуудые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө хиналта хэлгэндэ һаналаа үлэмжэ гүнзэгыгөөр табидаг болообди,— гэжэ КПСС-эй Яруунын райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Павлов** хэлэнэ.

Яруунын аймагай байгаалиин, нютагай эрхэ байдалаар болоходо хүдөө ажахыдахи гол һалбаринь мал ажал болоно. Тиимэһээ аймагай колхозууд табан жэлэй үедэ мал үсхэбэрилгэ, ашаг шэмыень улам арьбадхалга гол шухала хэрэг болоно гэжэ тоолоно. Эндэ хони үсхэбэрилгэ экономическа, олзо доходойнгоо талаар удхатай, арга боломжошье элбэг. Тиимэһээ энэ һалбариие хүгжөөлгэ табан жэлэй үедэ шиидхэхы һуури эзэлхэ болоно. Гадна адуун һүрэгые олон болгохо гэжэ бодомжологдожо байна. Энээнтэй хамта үхэр түргөөр шахан таргалуулха талаар Яруунын совхозой дүй дүршэл булта ажахынуудай шадабари болгохо гэжэ оролдогдоно.

Саашань нүхэр Павлов шиидхэбэреэ үшөө хүсэд олоодүй асуудалнуудта анхаралаа хандуулба. Мал ажалдахи хүндэ хүшэр, гар үзүүрэй хүдэлмэринүүдые оньһожоруулга, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгэ, ажахынуудай үйлэдбэриие сүм электрификацилга дээрэ дутагдалнууд олон. Тэрэшэлэн экономическа хүдэлмэриин хэмжээн һанаһанда яашье хүрэнэгүй. Малшадта таарамжатай зохид эрхэ байдал ойлгогдоногүй. Үхибүүдэй эмхи зургаануудые хэрэгтэй соогоо барихын аргагүй. Соёл гэгээрэлэйшье хүдэлмэри бирагүй байдалтай.

Эдэ бүгэдые зүб уруунь, бүтэхэ руунь шиидхэлгэдэ республикын министерствэнүүдэй, бусад дээдэ эмхи зургаануудай дүүргэхэ үүргэ ехэ, тэдэнэй ажал ябуулгаһаа эдэнэр дулдыдаха байна. Гэбэшье эдэнэр һанаһанда хүрэжэ, шухала асуудалнуудые түргөөр шиидхэлхинэгүй гэжэ нүхэр Павлов шүүмжэлнэ.

— Нүхэдүүд! КПСС-эй XXIII съезд советскэ эрдэм наукые саашадань улам бадаруулан хүгжөөхэ асуудалда анхаралаа ехээр хандуулба. СССР-эй Наукануудай академиин Сибирьтэхи отделениин Буряадай филиал байгуулга хадаа ороной зүүн районуудта эрдэм наукые бүри ехээр дэлгэрүүлхын түлөө, буряад арадай улам хүгжэн һалбархын түлөө парти, правительствын угаа анхаран оролдодогойнь элитэ гэршэ мүн болоно,— гэжэ тус филиалай директорэй орлогшо нүхэр **Лубсанов** баяр омогорхолтойгоор суглаанда хабаадагшадта мэдээсэнэ.

Комплексно эрдэм-шэнжэлэлгын институт өөрынгөө байгуулагдаһан сагһаа хойшо Байгалай урда бэедэ томохон академическэ центр боложо шадаа. Микроэлементнүүдые, радио долгиной хүсые, зүүн зүгэй арадуудай хэлэ бэшэгые шэнжэлхэ талаараа Сибириин отделенидэ түрүүшын һуури эзэлнэ гэжэ СССР-эй АН-ай тусхайта документнүүд дотор онсо тэмдэглэгдэнэ гэжэ тэрэ хэлэнэ.

— Сибириин табан ботито түүхые, союзна удха шанартай хэлэ бэшэг, литература, театр, уран зураг, хүгжэм шэнжэлхэ талаар томо томо монографинуудые бэлдэлгэдэ манай эрдэмтэдэй хабаадалсажа байдаг ушар Улаан-Үдэдэ шэнжэлэлгын ехэ хүдэлмэриин хэгдэжэ байһые бодотоор баримтална,—гэжэ нүхэр Лубсанов онсолно.

Түрэл Коммунис партиин, Советскэ правительствын ехэ анхаралда харюу болгон Буряадай эрдэмтэд КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхэ. Буряадай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые, соёл культурые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, оюун бодолоо дүүһан хабаадуулха байһан тушаа, саашадаа тус филиалай ямар шэглэлтэйгээр хүдэлхэ, ямар бүридэлтэй байха тушаа үгэ хэлэгшэ тодорхойгоор хөөрэбэ.

Тэрэшэлэн үшөө хүсэд шиидхэбэреэ олоодүй байһан шухала асуудалнуудта нүхэр Лубсанов анхаралаа хандуулна. Совет засагай тогтоһон сагһаа хойшо манай республикын промышленна үйлэдбэри хэмгүй түргэнөөр ургаһан байна. Гэбэшье хүршэ областьнуудай байдалтай жэшээлбэл, тэдэнһээ манай республикын промышленна үйлэдбэри гээгдэнги. Зүгөөр арга боломжомнай аргагүй ехэ. Энэ таарамжагүй зүйл хадаа арадай ажахые дутагдалтайгаар эрхилдэг, түсэблэлгэ дээрэ алдуунуудые гаргаһан дээрэһээ болоно гэжэ тэмдэглэнэ. Республикын экономическа хүсые саашадань түргөөр хүгжөөхэ, мүнөөнэй үйлэдбэриие нарижуулан һайжаруулха талада манай нютагуудтахи ашагта-минеральна баялигуудые шамдуу түргөөр ашаглалгада оруулга гээшэ шиидхэхы һуури эзэлхэ байна. Энээнтэй дашарамдуулан, элирүүлэгдэһэн ашагта малтамалнуудые промышленна ашаглалгада үгэхэ томо томо асуудалнууд мүнөө болотороо шиидхэгдэдэггүй байһан тушаа нүхэр Лубсанов тогтобо. Энээнһээ болоо ерэхэ 15 жэлэй туршада тиимэ ехэ хубилалта манда болохогүй янзатай болоод байна гэнэ. Тиимэһээ энэ асуудалые дахин хаража үзэхыень эрилтэ табина.

Үгэеэ үргэлжэлүүлхэдээ, нүхэр Лубсанов партиин съезд хадаа марксизм-ленинизм шудалха, общественна хүгжэлтын теориие улам баяжуулха, ажалшан зоной оюун бодолые эрдэм ухаанай мэдэрэлээр бүридүүлхэ асуудалда анхаралаа ехээр хандуулаа гэжэ тэмдэглэнэ. Энээнтэй хамта дээдэ һургуулинуудаар, соёл сурталай, медицинскэ эмхи зургаануудаар, партиин райкомуудаар, комсомолой организацинуудаар социологическа шэнжэлэлгэ үргэн дэлисэтэйгээр эмхидхэхэ шухала байна гэжэ тэмдэглэбэ. Энэ хүдэлмэриин удха шанар тухай тодорхойгоор тогтобо.

Буряадай барилгын управлениин начальник нүхэр **Восканянц** республикын барилгашадай ажал хэрэг тухай, КПСС-эй XXIII съездые энэ ехэ коллективэй ямар бэлэгтэйгээр угтаһан тухай тогтобо. 1963 ондо байгуулагдаһан энэ управлени жэл ерэхэ тума улам хүсэтэй эмхи зургаан боложо байна. Хэрбээ 1963 онтой сасуулбал, Буряадай барилгашад нёдондо 4,2 миллион түхэригэй ехэ хэмжээнэй барилга ашаглалгада оруулһан байна. Энэ үедэ ажалай бүтээсэ 25 процентээр ургаа. Түсэбтэ шэнэ табан жэлыешье һайн үрэ дүнтэйгөөр эхи табиба. Нэгэдэхи кварталай түсэбые тус управлени 107,5 процент дүүргэһэн байна бшуу.

— Энэ үрэ юу харуулнаб гэхэдэ, манай коллектив ехэ юумэ бүтээхэ арга шадалаар баян байһые гэршэлнэ. Зүгөөр энэ амжалтаараа яашье һанаагаа амарха ёһогүйбди. Түсэбнай ехэ. Хоёрдохи кварталсоо бүтээхэ хүдэлмэриимнай хэмжээн 1-дэхи кварталайхиһаа 20 процентээр ургана. Манай хүдэлмэридэ дутуу дунда юумэнүүд үшөөл олон. Эдэниие усадхажа, һайн үрэ дүнтэйгөөр СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые угтаха зорилготойбди,— гэжэ нүхэр Восканянц мэдүүлнэ.

Тэрэнэй удаа республикын хүдөө ажахын министр нүхэр **Игнатьев** үгэ абана. Өөрынгөө үгые гол түлэб тариалан һайжаруулха, ороoһо тариянай, малай тэжээлэй ургамалнуудай ургаса ехээр абадаг болохо асуудалда зорюулба. Шанар муутай үрэһөөр тарилга хэдэгһээ, газараа муугаар элдүүрилдэгһээ, севооборот ёһотоор бэелүүлээгүйһөө, агротехникэ хүсэд баримталдаггүйһөө боложо, ургаса тон багаар абанабди гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ.

Севооборот өөрынгөө ажахыдэ хуулитаар нэбтэрүүлһэн ажахынууд сагай уларилай бирагүй, ган гасууршье үедэ һайн ургаса хураана. Жэшээ болгон, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец», Баргажанай аймагай Ленинэй, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай байдалые баримталан элирхэйлбэ. Саашадаа 3—4 жэлэй туршада ажахы бүхэндэ севооборот нэбтэрүүлгые дүүргэхэ, сэбэр паар элдүүрилхэдээ нютаг бүхэнэй эрхэ байдалые хараада абаха шухала байһан тушаа хэлэбэ.

— Партиин XXIII съезд дээрэ хэгдэһэн ЦК-гай тоосоото элидхэл дотор соёл сурталай хүдэлмэри, хүн зониие түрүү үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ асуудалда ехэхэн анхарал хандуулагдана. Тиихэ ёһотойшье. Партиин энэ ехэ зорилго бэелүүлхэдэнь уран зохёолшод найдамтай туһалагшадынь байха ёһотой,—гэжэ уран зохёолшо нүхэр **Калашников** өөрынгөө үгые эхилнэ.

Буряадай уран зохёолшод ниитын ехэ ажал ябуулна. Уншагшадтай уулзалга хээгүй недели гэжэ бүри байхагүй. Тэдэ уулзалганууд һонирхолтойгоор үнгэрнэ, ажабайдал, литература тушаа гүнзэгы удха шанартай хөөрэлдөөнүүд болоно. Гадна лекци болон элидхэлнүүдые хэнэ гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Гэбэшье уран зохёолшын гол уялгань уран һайханай ном зохёон бэшэлгэ болоно. Энэ талааршье амжалта ехэ гээд тэрэ хэлэнэ. Хэдэн жэлэй саада тээ жэл соо оройдоол 10—15 мянган хэһэг ном хэблэгдэдэг байгаа һаа, харин мүнөө Африкан Бальбуровай, Михаил Степановай зохёоһон номууд гурба дахин хэблүүлээд байна. Һүүлшын 2—3 жэлдэ Москвада манай уран зохёолшодой хорёод шахуу ном хэблэгдээ гэжэ нүхэр Калашников мэдээсэнэ.

— Гансал һайн үрэ дүн тухай эндэ хэлэхэ болоо һаа буруу хэрэг болоно. Дутуу дундаһууд [...] гаа тогтонгүй яажа болохо[...] бүүдэй уншаха ном зохёо[...] рагүй байдалтай гэжэ элид[...] тон зүб хэлэгдэнэ. Үшөө [...] гагдал юуб гэхэдэ, олон, [...] ном зохёогдобошье, тэдэн[...] данай үеые харуулһан, ре[...] да зорюулһан номууд байха[...] Харин мүнөө үеын хүниие [...] һан ном тон үсөөн. Барад[...] гоновой һонин романһаа [...] мэн үгы шахуу,—гэжэ тэмд[...] Даб дээрэ мүнөө үе са[...] ниие харуулха зорилгоор[...] риалнуудые уран зохёолш[...] луулжа байдаг. Гэхэтэй [...] һайн очеркнууд огто бэш[...] гүй. Хүдэлмэришэн хүниие[...] нэй ажалые иимэ зохёолоо[...] түргөөр, хурсаар харуулжа[...] ха байгаа. Теэд уран зох[...] энэ жачота дурагүйгөөр ха[...] гэнэ.

Мухар-Шэбэрэй аймагай [...] ра» колхозой партийна ор[...] циин секретарь нүхэр Петр[...] телиингээ гэшүүдэй туйла[...] һан амжалта тушаа, тэдэн[...] литическэ болон ажалай д[...] тын урган хүгжэжэ байһа[...] рые тоо, баримтануудаар [...] тодорхойлбо. Энэ дэбжэлты[...] партиин съездэ бэлдэжэ [...] үедэ, тэрэнэй боложо ба[...] һүүлээршье улам эршэдэ[...] сэ ехэтэй болоо.

Тус ажахыда газар тарья[...] ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ [...] далда анхарал һайнаар ханд[...] дана. Эндэ тракторна дүрб[...] гада сүм бүридхэгдэнхэй, [...] заторнуудаар гүйсэд хангагд[...] техникэ, газар саг үргэлжэ [...] хээр үгтэнхэй, гаргашын [...] тодорхойлогдонхой. Севообо[...] хёолго дууһуутай байна.

— Манай колхозой гэшүү[...] тиин съездын хүндэлэлдэ дэл[...] мүрысөө саашань үргэлжэл[...] тэрэнээ СССР-эй Верховно [...] дэй һунгалтые эрхимээр [...] хэрэгтэ зорюулха гэжэ ши[...] шэнэ уялгануудые абаа. Т[...] аймагайнгаа бүхы ажалшад[...] даһан байна. Тэрэнииемнай [...] ниитэ дэмжэнэ.—гэжэ нүхэ[...] ров мэдүүлбэ.

«Бурятэнерго» управлени[...] чальник нүхэр **Бутин** зай[...] элшэ хүсэнэй арадай ажах[...] жэлтэдэ ямар ехэ үүргэ ду[...] байһан тушаа, түсэбтэ шэнэ [...] жэлэй үедэ манай республи[...] тор электрын энергетическэ [...] нэй хэр зэргээр, ямар шэг[...] гээр хүгжэхэ байһан тушаа [...] хойгоор хөөрэжэ үгэбэ.

Ахын аймагай ажалшад [...] эй XXIII съездын шиидхэбэ[...] дые халуун сэдьхэлээрээ [...] абажа, үнэн зүрхэнһөө һай[...] Колхозуудаар партийна [...] суглаанууд боложо, тэндэ сь[...] материалнууд зүбшэгдэнэ. [...] хэмжээ ябуулганууд хараал[...] —гэжэ партиин Ахын райком[...] гэдэхи секретарь нүхэр Г[...] мэдээсэнэ.

Тиихэ зуураа буруу түсэб[...] һөө боложо үхэр үсхэбэрил[...] ушарһан дутагдалые элир[...] Һүүлэй арбан жэлэй турша[...] ха абалга гурба дахин ехэ б[...] шье, малай бүридэл эбд[...] мүнөө үедэ гүрэндэ тушаах[...] хомор болонхой. Хайна [...] рилбэл, ашаг үрэнь угаа ех[...] талаар эмхидхэлэй хүдэлмэ[...] дэжэ байна. Тиигэбэшье [...] гэжэ энэ мал үсхэбэрилхэ[...] менной хүдэлмэри яажа эр[...] гэһэн тодорхой, зоотехническ[...] када түшэглэһэн заабари [...] һаар. Гадна малда бардаг [...] тэжээл суглуулхын тулада [...] сабшалан, бэлшээри ашаг[...] рэгтэй болоно. Тэрэнэй тү[...] най аймагта сабшалан һайж[...] ха отрядтай машинно-мал [...] станци бии болгохо шухала [...] тэрэ гуйлта хэнэ.

Ахын аймагые электрын [...] хангаха, Зүүн-Саяануудай [...] баялигуудые промышленна [...] ашаглаха асуудалнуудые т[...] шиидхэхэ шухала болоһон [...] нүхэр Гармаев тогтобо.

Суглаанда хабаадагшад [...] эй XXIII съездын делегат, [...] хаанай интернат һургуули[...] нүхэр **Орбодиевагай** үгые [...] нирхолтойгоор шагнаба. (Т[...] хэлэһэн үгэ хожомой номер[...] хай статьягаар хэблэгдэхэ). [...] тийна эдэбхитэдэй суглаан[...] тэрэшэлэн Мухар-Шэбэрэй [...] гай Соведэй гүйсэдкомой түр[...] шэ нүхэр **Цыбиков**, респуб[...] арадай гэгээрэлэй министр [...] **Дугаров**, ВЛКСМ-эй обкомо[...] гэдэхи секретарь нүхэр Н[...] гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

Суглаанай һүүлээр КПС[...] XXIII съездын шиидхэбэрин[...] нэгэн дуугаар һайшааһан, [...] ной партийна организацин[...] шадаа бэелүүлхэ зорилгону[...] хараалһан дэлгэрэнгы тогто[...] гэн ниитэ һанамжатайгаар ба[...] абтаба.

Партийна эдэбхитэдэй областной суглаанда хабаадагшадай забһарлалгын үедэ хоорондоо м[...] хэ, мүн һонирхохо юумэнүүдынь угаа олон. Ф. СОРОКИНОЙ [...]

Партийна эдэбхитэдэй областной суглаанай заседаниин зал. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШЫН АЛХАМ

СССР-эй промышленность 1966 оной түрүүшын кварталай түсэб болзорhоо урид дүүргээ

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съездые архим hайнаар угтахын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлэн, үйлэдбэрилгын ниитэ хэмжээнэй, промышленна продукцин шухала зүйлнүүдые бүтээлгын талаар шэнэ табан жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэб болзорhоонь урид, съездын хэрэг эхилхэ үдэр хүрэтэр дүүргэhэн байна гэжэ СССР-эй Центральна Статуправлениин мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. 1966 оной нэгэдэхи квартал соо промышленна продукци бүтээн гаргалгын хэмжээн үнгэрэгшэ жэлэй нэгэдэхи кварталайхиhаа 7,9 процентээр дээшээ байба.

Продукци үйлэдбэрилгын ниитэ хэмжээнэй талаар 1966 оной нэгэдэхи кварталай түсэб СССР-эй ниитэ союзна, союзно-республиканска промышленностиин министерствэнүүд (ой модоной, целлюлозо-саарhанай ба модо болбосоруулгын промышленностиин министерствэhээ бэшэн) үлүүлэн дүүргэв.

Союзна республиканууд бултадаа үйлэдбэрилгын ниитэ хэмжээнэй, шухала түхэлэй промышленна продукциин олонхиие бүтээн гаргалгын талаар 1966 онойнгоо нэгэдэхи кварталай түсэбые үлүүлэн дүүргэhэн байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл: электроэнерги үйлэдбэрилгэ—10,6 миллиард киловатт-часаар, нефть—5,4 миллион тонноор, газ—4,7 миллиард кубометрээр, нүүрhэн—3 миллион тонноор, шэрэм—982 мянган тонноор, булад—1,3 миллион тонноор, бэлэн прокат—943 мянган тонноор, түмэрэй руда—2 миллион тонноор, булад сорго—33,5 миллион метрээр, минеральна утэгжүүлгэ—1,4 миллион тонноор, сернэ кислота—155 мянган тонноор, автомобилиин покрышка—407 мянган хэhэгээр, хүдөө ажахын машина—17 миллион түхэригээр, химическэ түхеэрэлгэ—7,4 миллион түхэригээр, цемент—2,3 миллион тонноор, хабсаргамал түмэр-бетон—1,5 миллион үлүүтэй кубометрээр нэмөө.

Арадай хэрэглэлэй эд товарнуудые бүтээн гаргалга иимээр нэмөө гэбэл: пумаажан, ноохон, лён бүдүүн—59 миллион дүрбэлжэн метрээр, дотор ба гадар трикотаж хубсаhан—24 миллион хэhэгээр, оёмол зүйл—150 миллион үлүүтэй түхэригээр, арhан гутал—8 миллион паараар, радиоприёмник ба радиоло—72 мянган хэhэгээр, телевизор—258 мянган хэhэгээр, хубсаhа угаадаг машина—140 мянган хэhэгээр, холодильник—151 мянган хэhэгээр, мебель—48 миллион түхэригээр, мяхан—414 мянган тонноор, ургамалай тоhон—39 мянган тонноор нэмөө.

Синтетическэ дабирхай, пластмасса, тракторай плуг, барилгын хиршисэ, мотовелосипедүүдые бүтээн гаргалга нэмэбэшье, кварталай түсэб нэгэ бага дүүргэгдээгүй байна гэжэ СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб промышленностиин талаар үлүүлэн дүүргэгдээ. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, бүхы промышленностиин ажалай бүтээсэ 4,6 процентээр дээшэлhэн байна. Промышленностиин ашаг олзонь 1965 оной нэгэдэхи кварталайхиhаа 7 процент тухай нэмөө.

КПСС-эй ЦК-гай сентябриин (1965 он) Пленумэй шиидхэбэриин ёhоор үйлэдбэриин түсэблэлгын, экономическэ урмашуулгын шэнэ гурим промышленна предприятинуудта нэбтэрүүлэн бэелүүлэгдэжэ эхилээ. 1966 оной нэгэдэхи квартал соо 300 мянга гаран хүдэлмэрилэгшэдтэй промышленна хэдэ хэдэн предприятинууд шэнэ гуримда оруулагдаа.

(ТАСС).

ЛЕНИН БАГШЫН МҮНХЭ ДУРАСХААЛДА

В. И. Ленинэй түрэhөөр 96 жэлэй ойе бүхы оромнай тэмдэглэжэ байна. Ильичтэ зорюулагдаhан суглаанууд, үдэшэнүүд хаа хаанагүй болоно, выставкэнүүд нээгдэнэ.

☆ Табяад шахуу жэлэй турша соо бүхы наhаа партитай холбоhон, үнинэй 80 шахуу большевигууд В. И. Ленинэй Казаньдахи байшан-музей соо суглараа. Эдэнэр hаяхан тогтоhон Совет республикые Владимир Ильич Ленинэй толгойлдог байhан үни холыншье hаа, зүрхэ сэдьхэлдэ дүтэхэн hанагдадаг революциин жэлнүүд тухай hанан дурдан хөөрэлдэбэ. Энэ алдарта үдэрөөр предприятинууд, эмхи зургаанууд, hургуулинуудта ошожо, Ильич тухай, КПСС-эй XXIII съездын урда тээ оронойнгоо түйлаhан ехэ илалтанууд тухай хөөрэбэд.

☆ «Узбекистан» гэжэ издательство Ленинэй хэдэ хэдэн зохёолнуудые узбек хэлэн дээрэ хэблэн гаргажа, пролетарска революциин вождиин түрэhэн үдэрые тэмдэглээ. Дүрбэдэхеэ хэблэгдэhэн зохёолнуудайнь 40-дэхи том, «Юу хэхэб?» гэжэ ном соёл сурталай хүдэлмэриин талаар Ильичэй бэшэhэн статьянуудай, хэлэhэн үгэнүүдэй согсолбори тэдэнэйнь дунда бии. 45 жэлэй турша соо Узбекистанда В. И. Ленинэй зохёолнууд 460 дахин хэблэгдэhэн байна. Тэдэнэй тираж 6 миллионhоо дээшэ болонхой.

☆ В. И. Ленин дэ зорюулагдаhан шүлэгүүдтэй газетэнүүд, листовконууд, торгон дээрэ зураглан оёгдоhон, үнэтэ модон дээрэ hиилэн бүтээгдэhэн Ильичэй портредүүд хизаар ороноо шэнжэлхэ Приморско В. К. Арсеньевэй нэрэмжэтэ музей сооохи выставкэдэ табигдаа. 1924 ондо Владивостогто хэблэгдэhэн В. И. Ленинэй намтартай шухаг плакат экспонадуудайнь дунда бии. Энээн доторнь революциин агуу сэсэн ударидагшын ажаябадал тухай хөөрэhэн 26 зураг оруулагданхай.

☆ Эдэбхитэ-филателист В. С. Сегалиин суглуулhан шухаг зүйлнүүд В. И. Ленинэй дурасхаалай Ригэдэхи музейн залнуудай нэгэн соо табигдаа. Энэ хүн Ильичэй ажаябадал, революционно ажал хэрэгтэ зорюулагдаhан 500 гаран маркануудые суглууланхай. Социалис оронуудта хэблэгдэн гараhан ленинскэ марканууд эндэнь мүн лэ бии. В. И. Ленинэй дурасхаалда зорюулагдан Парижда бүтээгдэhэн бронзо медаль табигдаа.

▲ Житомиртохи Радомышлиин комсомолшууд, эдир пионернүүд апрелиин эдэ үдэрнүүдтэ Г. П. Струтинскиидэ ходо айлшалдаг байба. Ильичэй памятнигые дайнай хэсүү жэлнүүдтэ хайшан гэжэ абарhан тухайдаа үнэн сэхэ ажалшанай хөөрэхые эдэнэр ехэ анхаралтайгаар шагнаа. Энэнь совет хүнүүдэй эрэлхэг зоригые, Ленинэй агууехэ хэрэгтэ эдэнэй заха хизааргүй үнэн байдагые гэршэлнэ.

РОССИН ТАБАН ЖЭЛЭЙ УРАГШАТАЙ ЭХИН

России Федерациин промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөө дэлгэрүүлэн, 1966 онойнгоо нэгэдэхи кварталай түсэбые үйлэдбэрилгын ниитэ хэмжээнэй, промышленна шухала түхэлэй продукци бүтээн гаргалгын талаар болзорhоонь урид дүүргэээ гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна Статуправлениин мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй харьяата союзно-республиканска, республиканска, нютагай промышленностиин продукци бүтээн гаргалгань үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын кварталайхиhаа 6 процентээр нэмэhэн байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй энэл үеынхитэй жэшэбэл, 1966 оной нэгэдэхи квартал соо: электроэнерги — 7 миллиард киловатт-часаар, нефть—4,4 миллион тонноор, газ—1,5 миллиард кубометрээр, нүүрhэн 829 мянган тонноор, шэрэм—362 мянган тонноор, булад—429 мянган тонноор, прокат—587 мянган тонноор, тэрэ тоодо бэлэн прокат—440 мянган тонноор, булад соргонууд—26 миллион метрээр, түмэрэй руда—775 мянган тонноор, минеральна утэгжүүлгэ — 613 мянган тонноор, сернэ кислота—78 мянган тонноор, автомобилиин покрышка—359 мянган хэhэгээр, элшэ хүсэнэй трансформаторнууд—1,3 миллион киловольт-ампераар, хүдөө ажахын машина — 14 миллион түхэригтэ, химическэ түхеэрэлгэ — 6,6 миллион түхэригтэ, цемент—1,3 миллион тонноор, хабсаргамал түмэр-бетон—830 кубометрээр үлүүлэн үйлэдбэрилэгдөв.

Арадай хэрэглэлэй эд товарнуудые бүтээн гаргалга иимээр нэмээ гэбэл: пумаажан, ноохон, лён бүдүүн—46.2 миллиён дүрбэлжэн метрээр, трикотаж дотор ба гадар хубсаhан—11,5 миллион хэhэгээр, оёмол зүйлнүүд—100 миллион шахуу түхэригтэ, арhан гутал—3,4 миллион пааараар, телевизор—215 мянган хэhэгээр, холодильник—90 мянган хэhэгээр, хубсаhа угаадаг машина—78 мянган хэhэгээр, радиоприёмник ба радиоло—26 мянган хэhэгээр, мебель —32 мянган түхэригтэ, мяхан—250 мянган тонноор, сэбэр hүөөр буйлуулагдаhан продукци—160 мянган тонноор нэмээ.

Каустическа содо, тракторай плуг, велосипед, мотовелосипед, барилгын хиршисэ үйлэдбэрилэн гаргаха түсэб дүүргэгдээгүй байна гэжэ РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ.

Промышленностьдахи ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Энээниие үнгэрэгшэ жэлэй нэгэдэхи кварталайхитай жэшэбэл, 4,4 процентээр дээшэлhэн байна.

Үйлэдбэри түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гурим 1966 оной нэгэдэхи квартал соо нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлэгдэжэ эхилээ. РСФСР доторхи 300 мянга шахуу хүдэлмэришэд, алба хаагшадтай предприятинууд иимэ гуримда оронхой. Тус предприятинуудай олонхинь продукци худалдажа, ашаг олзо оруулха ехэдхэгдэhэн түсэбөө үлүүлэн дүүргээд, ажалайнгаа бүтээсые эли бодо дээшэлүүлээ.

(ТАСС).

В. И. Ленинэй дурасхаалда зорюулан Кремль соо табигдаха памятнигай проектнүүд

Правительствын шиидхэбэриин ёhоор, В. И. Ленинэй дурасхаалда зорюулагдаhан памятник Агууехэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ой болотор Москвагай Кремлиин территори дээрэ баригдаха ёhотой юм.

СССР-эй Культурын министерство памятнигай проектые эрхим hайнаар табиха конкурс үнгэргөө. Энээгээр 57 проект ороhон байна. Эдэ бүтээлнүүдээр Москвада эмхидхэгдэhэн выставкэ ниислэл хотын зониие ехээр hонирхуулаа. СССР-эй Культурын министерство СССР-эй Уран зураашадай холбоонтой, СССР-эй Архитекторнүүдэй холбоонтой хамтадаа тэдэ проектнүүдээр олониитын зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэhэн байгаа. Тэрээндэ скульпторнууд, уран зураашад, архитекторнууд, музейнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, олониитын түлөөлэгшэд хабаадаа.

Жюриин гэшүүд конкурсдо ороhон проектнүүдэй олонхиин шадамар бэрхээр зохёогдоhые тэмдэглэбэшье, конкурсдо хабаадагшадай нэгэнииньшье В. И. Ленинэй образые хүсэд бүринөөр, тодо хурсаар гаргажа шадаагүй, энэ памятник бүтээхын тула hанамжалан дурадхажа болохоор түгэс дүүрэн проект табижа шадагдаагүй гэhэн тобшолол хэбэ. Энээнтэй дашарамдуулан, эгээн hонирхолтой hанамжануудые оруулhан авторска коллективүүдэй мүрысөө үргэлжэлүүлхэ, памятнигай скульптурын дүрэ зурагай түхэл хэбүүдые бүтээхыень тэдээндэ даалгаха гэжэ жюри шиидхээ.

Скульптор П. Бондаренкын, архитектор В. Климовэй, скульптор Г. Покубонисой, архитектор В. Чеканаускасай, скульпторнууд М. Манизерай, О. Манизерай, архитектор И. Рожиной, скульптор М. Меравишвилиин, архитектор Б. Тхорой, скульпторнууд Г. Неродын, Ю. Неродын, архитекторнүүд М. Бубновай, В. Лазаревай, скульптор В. Пинчукын, архитектор С. Сперанскиин зохёоhон проектнүүдые саашадаа улам нарижуулан hайжаруулха гэжэ hанамжалан дурадхагдаа.

(ТАСС).

ИСКУССТВЫН ГАЙХАМШАГТА МАСТЕРНУУД

Литература, искусстваар Ленинскэ шангуудые олгохо талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедэй түрүүлэгшэ Н. С. ТИХОНОВТЭЙ хөөрэлдөөн

Социалис культурын ажал ябуулгадта КПСС-эй XXIII съезд ехэ анхарал хандуулhан байгаа. Энэнь мүнөө жэлдэ Ленинскэ шангуудые олгохо үедэ хараада абтаhан байна. Литература, искусствын талаар Ленинскэ шангуудые олгохо хэрэгтэ манай арадай ехээр hонирходог байдалнь комитедтэ ородог олон тоото хандалгануудhаа хододоо элеэр харагдадаг. Эгээн лэ наринаар шэнжэлэгдэхэ шухала байhан тухай хүсэл эрмэлзэлгэ эдэ хандалганууд соонь хөөрэлдэгдэдэг, кандидатурануудые зүбшэн хэлсэлгэдэ, тэрэшэлэн комитедэй хүдэлмэриин юрэнхы гол ёhонуудта хамаатай hанамжанууд хэлэгдэдэг лэ юм.

Мянга табан зуу шахуу бэшэг, тэрэ тоодо хамтаараа бэшэhэн олон бэшэг комитет абаhан байна. Дээдэ шагнал олгохын тулада зууршалагдаhан уран зураашадай зохёолнуудай выставкэнүүдтэ нилээд олон хүн ерэжэ хараhан байна.

Зураглан харуулгын искусствын талаар 1966 оной Ленинскэ шан СССР-эй арадай уран зурааша (нас бараhан) Сергей Васильевич Герасимовта — «Ородой газар» гэжэ сериин зурагай түлөө олгогдоо.

С. Герасимов—совет искусствада өөрынгөө hуури табигшадай нэгэн, ехэ шадабаритай зурааша юм. Тэрэнэй зурагуудта ородой национальна шэнжэ шанар, революционно үйлэ эрмэлзэлгэ угаа ехэ хүсэтэйгөөр харуулагдадаг. Тэрэ түрэл байгаалиин али бүхы талаhаань, гэгээн сайхан, баяхаланта hайхаар үнэхөөрөө харуулжа шадаhан.

СССР-эй арадай уран зурааша Аркадий Александрович Пластовай «Колхозно тосхоной хүнүүд» гэжэ сериин зурагууд дээдэ шагналда хүртөө. Мүнөө үе сагай совет тосхоной ажабайдалые зураглан харуулха нэгэ темэдэ өөрыгөө зорюулhан ганса лэ мастер гэжэ тэрэниие хэлэжэ болохоор байна. Уран зурааша колхозно ажалшадай хэдэн олон гайхамшагта hайн портредүүдые зураа.

СССР-эй арадай артист Сергей Александрович Закариадзеда — «Солдадай эсэгэ» гэжэ уран hайханай фильмдэ Георгий Махарашвилиин ролиие наадаhанайнь түлөө Ленинскэ шан олгогдоо.

Энэ актерой сценэ дээрэ, мүн кинодо байгуулhан бүхы юумэнүүд соохоо эгээн ехэ түйлалтань гэхэдэ, тэрэниие бүхы дэлхэй дээрэ алдаршуулhан грузин таряашан Махарашвилиин образ болоно. Совет хүнэй hанал бодолые, тэрэнэй энэрхы hайн сэдьхэлые, hайн hайхан сэсэн ухаан бодолые С. Закариадзе угаа ехэ абьяас хэшээлтэйгээр дэлбэлэн харуулhан байна. Өөрынгөө гайхамшаг шадабаряар артист үбгэн-таряашанай образые античнa трагедиин геройн зэргэдэ хүрэтэр үргэн дээшэлүүлээ.

РСФСР-эй арадай артист Михаил Александрович Ульянов «Түрүүлэгшэ» гэжэ уран hайханай фильмдэ Егор Трубниковай ролиие наадаhанайнгаа түлөө Ленинскэ шанда хүртөө.

М. Ульянов—совет кино болон театрай эгээн лэ суутай актернуудай нэгэн юм. Тэрэнэй байгуулhан Егор Трубниковай образ геройн үсэд нэтэрүү, сэдьхэл хүдэлгэмэ абари зангые үнэмшэсэтэй тодоор дэлбэлэн харуулаа. Тэрэнэй ролииень наадаhан колхозой түрүүлэгшэ ёhотойл коммунист болоно, арадай зол хубиин түлөө, бодото үнэн зүб байдалай түлөө тэмсэл тэрээндэ ами наhанайнь гол удха болошо үгэнэ.

РСФСР-эй болон Армениин СССР-эй арадай артистка Зара Долухановада 1963—1965 онуудай программын түлөө Ленинскэ шан олгогдоhон байна.

Советскэ дуу-дуулалгын hургуулиин гайхамшаг түлөөлэгшэ Зара Долуханова дэлхэйн эрхим камерна дуушадай тоодо оролсоно. Тэрэнэй репертуарта урданай мастернуудай зохёолнуудhаа эхилэн, совет болон хариин hаянай авторнуудай зохёолнууд хүрэтэр вокальна литература оролсоно.

Тиимэ болохолоороо, мүнөө жэлдэ совет искусство тон ехэ удха шанартай элитэ ехэ амжалтануудые лаб түйлаhан болоно бшуу. Литературын талаар хэндэшье Ленинскэ шангай олгогдоогүй байhые шаналхаар.

Ленинскэ шан олгохо талаар комитет удаадахи зохёолнуудые ерэхэ жэлдэ харагдахаар хойшолуулаа:

«Революциин солдадууд» гэжэ гурбан хубиhаа бүридэhэн И. А. Заринын зурагай оригиналтай хаhа саг соонь танилсаха аргагүй байшоо (зарим хубинь хилын саана эмхидхэгдэhэн выставкэнүүдтэ табигдаhан байгаа);

«Минии нютагаархид» гэhэн М. Г. Абдуллаевай хэдэн зурагууд авторай гуйлтаар хойшолуулагдаа. Юуб гэхэдэ, хэдэн бүлэг зурагуудаа бултыень зуража, тэрэ түгэсхэхэ гэжэ байнхай.

Олониитэ шагнагшадай танилсаха арга боломжо олгохын тулада Кара-Караевай 3-дахи симфониие шагналга хойшолуулагдаа.

«Аадарай забhарта» гэжэ зүжэгтэ В. И. Ленинэй ролиие Ленинградай А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ академическэ драмын театр соо В. И. Честноковой наадалга хойшолуулагдаа. Энээн тухай РСФСР-эй Культурын министерство гуйhан байна. Юуб гэхэдэ, зүжэгые хараалагдаhан болзор соонь Москвада харуулха аргагүй байшоо.

Өөhэдынгөө дурадхалнууд болон hанамжануудые эльгээhэн бүхы совет хүнүүдтэ Литература, искусстваар Ленинскэ шан олгохо комитет эгээн лэ халуун баясхалан хүргэнэ.

(ТАСС).

ХИЛЫН ЦААНАҺАА

Ленинэй үдэрые социалис оронуудта үргэнөөр тэмдэглэбэ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой Арадай Республикын ажалшад Ленинэй үдэрые баярай ёршон байдалда тэмдэглэбэ. Владимир Ильич Ленинэй түрэhөөр 96 жэлэй ойтой дашарамдуулан, республика доторнь баярай суглаанууд, вечернүүд үнгэргэгдөө. Бүхы дэлхэйн ажалшадай агууехэ вождиин ажаябадал, ажал ябуулгада зорюулагдаhан выставкэнүүд хото городуудай, хүдөө тосхонуудай клубууд, улаан булангууд соо нээгдээ. В. И. Ленинэй теоретическэ hургаалай баялиг тухай, агууехэ Ленинэй байгуулhан КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүд тухай лекцинүүд, элидхэлнүүд эмхидхэгдэнэ.

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин ажалшад В. И. Ленинэй түрэhөөр 96 жэлэй ойе ехэ хүндэтэйгөөр тэмдэглэнэ. Социалис байгуулалтын, арадай ажахы болон соёл гэгээрэл хүгжөөлгын талаар арад түмэнэй түйлаhан асари ехэ илалтанууд бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин сэсэн мэргэн вождиин нэрэ алдартайнь таhаршагүй холбоотой.

СОФИ. (ТАСС). Болгар арад В. И. Ленинэй түрэhөөр 96 жэлэй ойе үргэнөөр тэмдэглэбэ. Революциин агууехэ вождиин ажаябадал тухай хөөрэлдөөнүүд, лекцинүүд, революционно хүдэлөөнэй солото хүнүүдтэй —Агуухэ Октябриин социалис революцида хабаадагшадтай уулзалганууд эмхидхэгдээ.

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). Владимир Ильич Ленинэй түрэhөөр 96 жэлэй ойтой дашарамдуулан, апрелиин 21-дэ КНДР-эй ниислэл хотын олониитын баярай суглаан болоод. Корейн Ажалай партиин ЦК-гай таhагые даагша Хо Сок Сон элидхэл хэбэ.

СЕПГ-гэй хорин жэлэй ой

БЕРЛИН, апрелиин 21. (ТАСС). Коммунис, Социал-демократическа партинуудай Германиин Социалис нэгэдэмэл парти боложо хамтарhаар 20 жэлэй ойе ГДР-эй хүн зон ехэ hайндэрэйхеэр тэмдэглээ. Хото болон тосхонуудай үйлсэнүүд, талмайнууд, предприятинуудай ба гүрэнэй эмхи зургаануудай фасадууд улаан тугуудаар, плакадуудаар гоёогдонхой байба.

Энэ алдарта ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан ниислэл хотын спортын «Динамо» гэжэ зал соо болобо. СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихт СЕПГ-гэй 20 жэлэй ой тухай элидхэл хээ.

УРДА ВЬЕТНАМДАХИ БАЙЛДААНУУД

ХАНОЙ, апрелиин 21. (ТАСС). Фуиен провинцида апрелиин 3-hаа 7 хүрэтэр болоhон байлдаануудай үеэр Сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэд американска, Урда Корейн 250 гаран солдат, офицернүүдые алаhан, шархатуулhан, плендэ абаhан байна. Американска 3 вертолёт унагаагдаа гэжэ ВИА агентство дамжуулба.

ТАБАН САМОЛЁТ УНАГААГДАА

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай патриодууд буугаар буудажа, Тэйнинь, Телон, Чавинь провинцинууд дээрэ американска 5 самолёт, тэрэ тоодо Ф-105 гэжэ нэгэ самолёт, унагааа.

ДАХУУЛ СЭРЭГЭЙХИД БОДХУУЛТАНА

ХАНОЙ, апрелиин 21. (ТАСС). Байгша оной түрүүшын гурбан hара соо Урда Вьетнамай түб зүүн хубинуудта дахуул армиин 12600 солдадууд бодхуултаhан гү, али буhалгаанuudта хабаадаhан байна гэжэ ВИА агентство дамжуулба.

Тэрээнhээ гадна дурсагдаhан үе соо Урда Вьетнамай зүүн хубида 3700 гаран солдадууд буhалгаа хээд, hүүлээрнь арад зоной талада ороhон байгаа. Тхузаумотой районой бронетанкова нэгэдэхи полкын солдадуудай мартын 23-да хэhэн буhалгаан илангаяа hонирхолтой.

ФРАНЦИИН НАЦИОНАЛЬНА СУГЛААНДА

ПАРИЖ. ТАСС-ай корреспондент А. Красиков иигэжэ дамжуулба: Хойто-атлантическа союзай сэрэгэй нэгэдхэмэл эмхиhээ Франциин гараха тухай асуудалые Франциин национальна суглаан апрелиин 20-ной үдэшэ зүбшэн хэлсэжэ дүүргэв. Эндэ хэлэгдэhэн үгэнүүдhээ харахада, депутадуудай тон олонхинь правительствын мүнөөнэй политикые дэмжэнэ. НАТО-гой сэрэгэй командованиин мэдэл доро ороной зэбсэгтэ хүсэнүүдые байлгаха, Франциин газар дээрэ американска сэрэгэй баазануудые үлээхэ hэмди гэжэ социалис партиhаа (СФИО), «Демократическа нэгэдэлhээ» түлөөлэгдэhэн депутадууд лэ хэлэбэ.

Үдэшын заседани дээрэ премьер-министр Жорж Помпиду үгэ хэлээ. Тиихэдээ сэрэгэй нэгэдхэмэл эмхиhээ гараха шиидхэбэриие «Министрнүүдэй совет нэгэн дуугаар баталан абаа» гэжэ онсолон тэмдэглэбэ.

НАТО-гой сэрэгэй хараа бодолой буруу байhые тэмдэглэхэ зуураа, Франциин премьер-министр иигэжэ мэдүүлээ: «Францииe нэгэ, хоёр гү, али гурбахан минута соо, харин США-е—зүүн зүгhөө табигдаhан ракетэнүүдэй оройдоо 15 минута соо hамна сохижо болохо мүнөөнэй, ракетын үе сагта НАТО-гой баримталдаг сэрэгэй хараа бодолынь зуун жэлэй дайн шэнги хуушаршаhан ойлгомжо болоно». «Хэрбээ Европодо дайнай гал түймэрэй гурбадахяа шатаагдаа hаа—ядерна дайн болохо, тиигэбэл—Европо дэлхэйн нюур дээрэhээ хамагдан hалаха байха» гэжэ нэмээн хэлэбэ.

«Дайнай ушаруулhан шарханууды Франци усадхаа. Колониальна асуудалтай холбоотой бэрхэшээлнүүдhээ сүлөөрөөд, өөрын гүрэнтэй, өөрын алта мүнгэтэй, өөрын зэбсэгтэ хүсэтэй, өөрын политикатай болонхой. Эдэ бүгэдэнhөө зохихо тобшолнуудые хэхэ хэрэгтэй байна. Франци бэеэ даhан байдалаа баталхаха, нацинуудай дунда өөрынгөө hуури эзэлхэ ёhотой» гэжэ Помпиду түгэсхэл дотороо хэлээ.

Правительстводоо этигэхэгүй гэhэн резолюциие Франциин национальна суглаан олонхиин дуугаар буруушааба.

СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЭ

ООН-до ГДР-ые абаха тухай асуудалаар Советскэ правительствын мэдүүлгые СССР-hээ ООН-ой дэргэдэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшын уялгые дүүргэгшэ П. Д. Морозов ООН-ой Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэдэ, мүн генеральна секретарьта апрелиин 20-до эльгээгээ.

ООН-до абаха тухай ГДР-эй хандалга хадаа дайнай хойто тээхи үедэ Европодо болоод байhан хубилалтануудые бодотоор харуулна гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Өөhэдын конституцинуудтай, парламентнуудтай, правительствануудтай түбэй болон нютагай засагай органуудтай хоёр гүрэн—Германиин Демократическа Республика болон Германиин Федеративна Республика арбан зургаа үлүүтэй жэлэй турша соо Европын түбтэ оршожо байна. Эдэ хоёр гүрэн уласхоорондын үргэн холбоо бариhаатай, мүнөөнэй уласхоорондын ажабайдалда шухала үүргэ дүүргэдэг.

Германиин хоёр гүрэнэй оршожо байhаниинь арсашагүй баримта болоно. тиимэhээ ямар нэгэн гадаадын хүсэнүүдэй зүгhөө захиралта заабари хэрэгтэй бэшэ байна бшуу. Германиин Демократическа Республика Потсдамска хэлсээнүүдэй һэсор даалгагдаhан бүхы уялгануудаа шууд сэхээр дүүргээ, немец газар дээрэ дайн байлдаа үүжэрөөлгэхэгүй гэшэе гадаадынхай политикын нангин дээдэ эрилтэ гэжэ тоолодог, тиигээд Европын түб дунда эб найрамдалай түгэлдэр хэрэм болонхой.

ООН-ой Уставай 4-дэхи статьягай ёhоор тэрэнэй Уставаар хараалагдаhан уялгануудые бэедээ даажа абаhан организациин hанамжаар, эдэ уялгануудые дүүргэжэ шадахэ, дүүргэхые хүсэдэг бүхы эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдтэ организациин гэшүүн болохо зам нээгдэнхэй. ГДР али бүхы талаараа ООН-ой Уставай эрилтэнүүдтэ тааралдаха байна.

Тиимэhээ ФРГ-гэйнгээ хүн зониие түлөөлхэhөө гадна, үшөө ГДР-эй хүн зониие ФРГ түлөөлхэ эрхэтэй гэhэн хэбэртэй уршагта hанамжанууд ООН-ой Уставые баримталдаг, эб найрамдалай аша туhые хамгаалдаг ООН-ой гэшүүн гүрэнүүдээр дэмжэгдэжэ шадахагүй байhаниинь ойлгосотой. Энэ хадаа үндэhэ баримтагүй, ушар удхагүй hанамжа болоно.

Германиин Демократическа Республика уласхоорондын хэлсээнүүдые, тэрэ тоодо гүрэнэйнь хилэнүүдэй ойроо хүртэшэгүй, бата байха тухай эли тодоор хэлэгдэhэн хэлсээнүүдые баталанхай гээд мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Үшөө ондоо гүрэнүүдэй хүн зониие түлөөлхэ эрилтэ ямар нэгэн гүрэнэй зүгhөө ООН-до табигдаа гээшэ hаа, энэ эрилтэ хэнэйшье зүгhөө табигдаhан байгаа hаа, ООН-ой гол ёhонуудые эбдэхэ гэhэн лэ удхатай байна бшуу. НАТО гэжэ сэрэгэй-колонизаторска бүлэглэлэй талаар зарим баруун гүрэнэй союзник болоhон Германиин Федеративна Республикын зарим этэгээдүүдэй үhөө нэхэхэ эрмэлзэлгые яажашьеб хангаха гэhэн hэдэлгэ энэ ушарта үшөө хэгдэнэ гээшэ. Иимэ hэдэлгэнүүдтэ Советскэ Союз буруушаалтайгаар хандангүй байжа шадахагүй. ФРГ-гэй зонхилхы этэгээдүүдэй иимэ хуули бусын эрилтэнүүдые дэмжэхэ гээшэ хоротойшье, аюултайшье гэжэ Советскэ Союз тоолоно.

Тэрэшэлэн урдын рейхэй газар дээрэ бэеэ даанхай хоёр гүрэнэй бии болоод хүгжэжэ байhан баримтые ООН-до өөрыень абаха тухай мэдүүлгэ барихадаа Германиин Демократическа Республикын хүсэлөөр хараада абаhыень анжарха шухала байна. ООН-до Германиин Демократическа Республикые гү, али Германиин хоёр гүрэниие абахые хэн нэгэн буруушаагаа гээшэ hаа, тэдэнэй хоорондоо ойртолсолгые үнэндөө буруушааhан болохо байна бшуу.

Энэ асуудал бүтэхэ тээшэнь шиидхэхэ, Германиин Демократическа Республикые Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида абаха гээшэ ООН-ой гол ёhонууд болон зорилгонуудта, эб найрамдал бэхижүүлхэ, гүрэнүүдэй хоорондо тэгшэ эрхэтэй харилсаа холбоо хүгжөөхэ хэрэгтэ тааралдаха байна. Эдэ бүгэдые хараада абан, Советскэ Союз хадаа ООН-до абаха тухай Германиин Демократическа Республикын мэдүүлгые бүрин хүсэдөөр дэмжэнэ.

(ТАСС).

ХЭМФРИИН МЭДҮҮЛГЭ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай вице-президент Хэмфри телевиденеэр hаяхан үгэ хэлэхэ зуураа, Америкын Холбоото Штадууд мүнөө Азиин хэрэгүүдтэ татагдан оруулагданхай, Азида нилээд удаан үлэхэ hанаатай гэбэ.

Вьетнам тушаа США-гай баримталдаг мүнөөнэй ээрхэг түрэмхэй политикые Хэмфри үмэглэн хамгаална.

Хойто-атлантическа союзай дотоодын зүришэлдөөн тушаа Хэмфри иигэжэ мэдүүлээ: НАТО-hоо Франциин гаража ошолго энэ эмхидэ Баруун Германиин дүүргэдэг үүргые ехэ болгохо байха гэбэ.

ТУҺАЛХЫН ТУЛАДА

ЛОНДОН, апрелиин 20. (ТАСС). Австралиин шэнэ сэрэгүүдэй түрүүшын бүлэг мүнөөдэр Сайгон ерээ гээд Рейтер агентствын корреспондент Сайгонhоо мэдээсэнэ. Австралиин правительство 4,5 мянган хүнhөө бүридэhэн шэнэ сэрэгүүдые Урда Вьетнам эльгээхэ гэhэн шиидхэбэри абаhан байгаа бшуу.

Европые дайнай аюулhаа саран зайсуулха!

Москвада болоhон эрдэмтэдэй уулзалгада хабаадагшад Европын аюулгүй байдалда хабаатай асуудалнуудаар уласхоорондын зүблөө зарлаха гэhэн дурадхалые бүрин дэмжэбэ. Аюулгүй байдал хамтааран сахиха хэмжээнүүдые хараалхын тула Европын бүхы оронуудай правительствануудай уулзалга эмхидхэхэ эрилтэ табиhан Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй брюссельскэ мэдүүлгые уулзалгада хабаадагшад нэгэн hаналтайгаар hайшаагаа.

Совет эрдэмтэд Европын аюулгүй байдал хангаха асуудалнуудаар уласхоорондын зүблөө зарлаха дурадхалые эдэбхитэйгээр дэмжэхыень уряалан, Европодохи хани нүхэдтөө хандаба. Энэ түбиин арадуудта тон шухала эдэ асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ эрдэмтэд хубитаяа оруулжа шадаха, оруулха ёhотой байна гэжэ хандалга доторнь онсолон тэмдэглэгдэнэ.

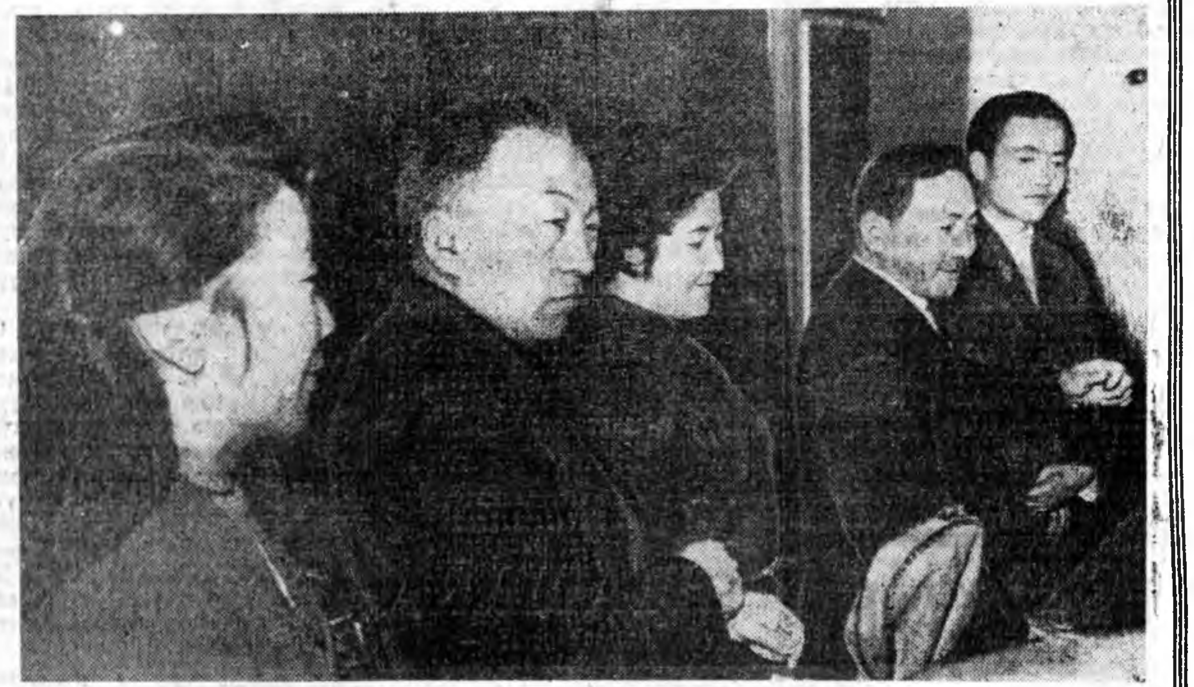
(ТАСС).

КНДР. Электро-түхеэрэлгэнүүдые бүтээдэг Пхеньянай заводой цех соо ртуть оньhонуудые хабсаргажа байна. Энэ предприятиин хүдэлмэришэд продукци бүри ехээр бүтээн гаргахын түлөө амжалтатайгаар тэмсэнэ.

ЦТАК—ТАСС-ай фото.

ХҮНДЭТЭ АЙЛШАДНАЙ ЮРӨӨДЭ

Бидэ, хүдөөгэйхид, городойхидтол адли үдэр бүхэндэ һонирхолтой гоё концерт хаража байдаггүйбди. Заримдаа сүлөө сагшье гарадаггүй. Клубаймнай уран һайханай коллективэйхид сал үргэлжэ маанадаа баясуулдаг юм. Тиигэбэшье тэдэниие мэдээжэ артистнуудтай жэшэхын аргагүй бшуу даа. Хирэ хирэ болоод Улаан-Үдын театрайхид ерэдэг. Уржадэрэй үдэшын концертдэ манайхид хэзээнэйхиһээшье эбтэйгээр, олоор суглараа. Тиигэхэньшье гайхалгүй. Ушарынь гэхэдэ, аха дүү монгол арадай мэдээжэ артистнууд манай республикада айлшаар ерэжэ, Юрөө нютагайхидыемнай ходоро гарагагүй. Айлшадай үгэһэн һонирхолтой концертые холын хүдөө гүүртэ, отарынхид бултадаа хараһан, үнэн зүрхэнһөө баясаһан.

МНР-эй габьяата артист Мядагбадам чанза дээрэ монгол дуунуудые шадамараар гүйсэдхэжэ, бултанай һайшаалда хүртэһэн байна. Гадна Монголой айлшад манай хонишод болон малшадтай үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэжэ, тэдэнэй хэжэ байһан ажалтай танилсаһан юм. Аха дүү монгол арадай хүгжэмшэд, артистнууд хододоо айлшалжа байг лэ гэжэ уринабди.

Г. БАЗАРОВ,

Юрөө нютаг. Сэлэнгын аймаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (1-дэхи) МНР-эй габьяата артист Загдсүрэн дуу дуулажа байна: (2-дохи) Монголой айлшад.

С. ДОРЖИЕВАЙ фото.

МАТЕРИАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХАНГАЛГА ГЭҺЭН ШЭНЭ ЖУРНАЛ

Байгша оной июлиин нэгэнһээ «Материально-техническэ хангалга» гэһэн научно-үйлэдбэриин шэнэ журнал һара бүхэндэ хэблэгдэдэг болохонь.

Энэ журнал СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Материально-техническэ хангалгын талаар гүрэнэй комитедэй орган байха юм. Материально-техническэ хангалгын үйлэдбэриие, түсэблэлгын гүримые наринжуулан һайжаруулха талаар материалнууд энэ журналда хэблэгдэхэ.

Предприятинуудай хоорондо ажахын холбоо барисаа байгуулан бэхижүүлхэ, хангалгын предприятинуудта ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ, материальна урмашуулга хэрэглэхэ тухай асуудалнууд тайлбарилагдаха. Материально-техническэ хангалгын предприятинуудай түрүү дүй дүршэлдэ ехэ анхарал хандуулагдаха.

Хангалгын олон тоото хүдэлмэрилэгшэд—хангалгын, наймаанай таһагуудай, предприятинуудай, хангалга-наймаанай складууд, бааза, конторонуудай, территориальна управлени, министерство, зургаануудай главснабай хүдэлмэрилэгшэдтэ энэ журнал зорюулагдаха юм.

Захил абалгын сэн: нэгэ һарын —40 мүнгэн, 3 һарын —1 түхэриг 20 мүнгэн, 6 һарын—2 түхэриг 40 мүнгэн, 12 һарын—4 түхэриг 80 мүнгэн.

ОНЬҺОН ҮГЭ

1. Тоһошье эдюулэ,
   Торгошье үмдэхүүлэ—адли.
2. Һанхуур хүн
   Хабар, намар яарах.
3. Хабарай сагта:
   Һаб гэһэн—хоол,
   Һажад гэһэн—нойр.
4. Ядамаг хүн ямбатай.
   Ябаган хүн моноготой.

В. ТУЛАЕВ
бэшэжэ абаа.

Сейфеддин ДАГЛЫ

ТЭРЭНИИЕ МЭХЭЛХЭГҮЙШ...

— Имэ үни удаан хаана үгы болоно гээшэбши?!

— Юрэдөө, хаана ябадагыемни мэдэдэггүй юм гүш даа.

— Үнөөхил суглаа хуралдаа байгааб гэхэшни аабза!

— Үгы, бэшэ хаана ябаха һэмбиб?..

— Баарһамни! Магад, парк соогуур зайгаа гү, али кинодо ошоо ааламши? Ямар нэгэ танил эхэнэртэйгээ. Шамда энэ тэрэ эхэнэрнүүд мундаа гээ гүш?..

— Хайрла, хэшээ, һанаанһаа абажа байгаад, олон табэ юумэ бү шаша! Тиигэнхаар эдихэ юумэ үгэл даа!

— Тэрэшни шамайгаа хоол-дуулаг лэ...

— Аргаарлыш даа, үхибүүднай дуулажархихал!

— Тэдэш үни унтанхай. Үхибүүдтээ дуратай хадаа саг соотоо ерэдэг болыш...

Нээрээшье тэрэнэй хүдэлдэг эмхи зургаанда недели бүхэндэ шахуу суглаан болодог байгаа. Эгээл имэһээ тэрэ ажалайнгаа һүүлээр гурбан часай туршада клубта гү, али даргын таһалга соо һууха ушартай болохо. Харин үдэшэниинь эсэшэнхэй, гэдэһээ үлдэшэнхэй гэртээ ерэжэ, һамганһаа хараал шэрээлэй үгэнүүдые дуулаха баатай болодог һэн.

— Хэрбээ этигээгүй юм һаа, албанайм газарта хонходожо, хаана ябаһыем мэдэжэ абыш! — гэжэ, нэгэтэ тэсэжэ ядан, тэрэ хэлэбэ.

— Үшөө тиигэхэмни дутаа бы! Жүтөөрхэнэ гэжэ һанаха һэн гү.

Үргэлжэ болоһон суглаанууд, арсалдаа хэрүүлнүүд тэрэниие туляаба. Эдэ бүхы үйлэ хэрэгтэ сүхэржэ барагдахадаа, нэгэтэ суглаанай болоһон үдэр суг хүдэлдэг эхэнэртэеэ кинодо ошобо. Сэхыень хэлэхэдэ, энэ хүлеэгдээгүйгөөр болошоо. Тэрэ эхэнэрынь өөртөө, хани басагандаа гэжэ хоёр билет худалдажа абаһан байгаа. Теэд саг дээрээ хани басаганиинь суглаанһаа гаража ошохые зүрхэлбэгүй...

«Болохо юумэн болоно бэзэ, үнөөхил арсалдаа хэрүүл намһаа холуур ошохо һэн гү? Кино хаража амарха юм байна. Яаба хэзэбэшье гомдолгүй,—тэжэ шиидэбэ.

Тиин суглаанай болоһон үдэрнүүдтэ орходоо тэрэ энэ үдэр нэгэ часаар эртэ гэртээ ерээ һэн.

«Нюунгүй, сэхыень хэлэхэм!» гэжэ тэрэ бодобо.

«Хаана ябаабши?» гэһэн һамганайнгаа хододоо һурадаг асуудалдань тэрэ һанаа амар ханаар иигэжэ харюусаба:

— Кинодо ошооб.

Гайха, тагна ехэ, тэрэнь огто сухалдабагүй, гани галзуу болобошьегүй. Тобшохоноор иигэжэ асууба:

— Хэнтэй?

— Суг хүдэлдэг эхэнэртэй гээ...

— Эсээ, гэдэһээ үлдөө бэзэш?

— Үгы, ябууд буфедтэ эдеэлээ һэмди...

— Зай, тоолхогүйгөөр бү байял даа!—гээд, һамганиинь уриханаар энеэбхилбэ. — Эшхэбтэр—үхибүүднай дуулажа болохо. Һанаанһаа абажа байгаад, олон таба юумэ бү шаша. Намайе мэхэлхэгүйш. Албанайтнай газарта хонходоходомни, суглаан боложо байна гэжэ дежурнатнай хэлээ һэн. Гар нюураа утаагаад, һуужа эдеэлэ...

Ородһоо Бата-Мүнхэ **ЖИГЖИТОВ** оршуулба.

ХҮБҮҮНЭЙМ НАЙЖА—ХИРУРГ

ОЧЕРК

Хүбүүгээ бушуухан түхеэрүүлээд, саадтань абаашажа ябатараа, гэнтэ шэлэй заводой больницын хажууда Геннадий Архипович Бутухановтай уулзашабабди. Дүрбэн жэлэй урда тээ бидэ энэ нүхэртэй һайсахан танилсаа һэмди. Яагаашьегүй, мүн лэ тиимэрхүү эндаа.

— Сайн байна, Геннадий Архипович!—гэжэ түрүүлэн амаршалбабди.

—Мэндэ-э! Тэрээхэн хүбүүнтнай имэ ехэ болошоо гү? Һайн даа, һайн. Тон абадаа адлирхуу хүн боложо байна. Хайшаа яаража ябанат?—гэжэ Геннадий Архипович мэтэр зуура һонирхобо.

— Тиимэ даа, мүн лэ тэрэ хүбүүмнай имэ боложо ябана. Саадтань абаадаха гэжэ ябанабди. Тиигээд ажалдаа... Та, Геннадий Архипович, ямар больницада ажалланат? Али хуушан газартаа гү?

— Үгы даа. Шэлэй заводой больницада мүнөө ажалланаб. Зай, хожом уулзана аабзабди. Хэн хэмнайшье, ажаглахадам, ажалдаа яаража ябаһан хэбэртэй,—гэлсээд, хахасаа һэмди.

Геннадий Архипович... Ямаршье хэрзэгы зантай хүнэй уярхаар хөөрэлэг. Энэ хүнтэй дүрбэн жэлэй саада тээ дүтөөр танилсаа һэмди. Теэд юундэ мүнөө болотор уулзаагүй ябагдааб? Өөрөө һайса мэдэнэгүйб. Эшхэбтэр гээшэнь. Үнгэрһэн юумэ үнгэрөөл юм аабза. Гэбэшье хүнэй һайн хэһые марталтай аал? Ганса сэдьхэлгүй хүн мартадаг юм. Сэдьхэлгүй гэжэ гү? Үгы. Сэдьхэлшье, һэшхэлшье намда байха.

—Һайн хэһыетнай хэзээдэшье мартахагүйбди. Энээхэн хүбүүгээ харахадаа (тиихэдэ үшөө уһан нарай байгаа), таниие хараһан шэнги баясанабди,—гэжэ хэлэхэдэмнай, Геннадий Архипович миһэрэн энеэгээд, иигэжэ дуугараа бэлэй:

— Хэжэ ябаһан ажални ха юм. Хэрбээ минишье туһалаагүй һаа, ондоо хирург туһалха байгаа. Хүнэй амин наһые абарха—имэ бшуу, зүрхэнэймнай уялга.

Үнөөрөөшье тиимэ юм аабы гэжэ этигэһэндээ мүнөө болотор уулзаагүй ябагдаа хаш. Тиигээшье гэлэй. Теэд энэ хүн тухай хөөрэхэл ёһотойб.

Тиигэхэдэ бидэ һалхан лэ ниилээд, айл бүлэ болон түбхинэжэ байгаабди. Бэе бэедээ инагууд гээшэмнай хэлэшэгүй. Хаанашье—хододоо суггаа. Олонхинь маанадта атаархагша һэн. Тиин ябатараа бинь хээлитэй болоод (үбгэмни захагүй баярлаа бэлэй), уданшьегүй больницада оробоб. Эхэнэрнүүд бултадаа адли бэшэ бшуу. Оройдоо тархим лахыншье аргагүйгөөр эрьелдээд, нэгэл тиимэ аягүй байдалда байд гээд лэ орогдожо эхилбэ. Яалтайб? Би (бидэ) заал һаа үхибүүтэй болохо ёһотойбди. Имэ бодол ой ухаанһаа мултарнагүй, хэзээдэшье мултархагүй. Тиимэһээ үбшэлжэ байһанаа мэдүүлхэгүйе оролдобоб. Тиигэбэ яабашье эмшэлжэ байһан врачни нэгэтэ иигэжэ мэдүүлбэ.

— Та үхибүү түрэхэ хубигүй хүн гээшэт. Шуһанайтнай дараса үгаа ехэ, зүрхэнтнай муу байна. Тэсэхэгүй бшуу. Ами наһандаа дуратай юм һаа, иигэжэ хэлэжэ байһандам бү гомдоороойгты, мүнөөнһөө бодожо үзэхэ ёһотойт. Һанаагаа зобоһондоо иигэжэ хандана гээшэб.

«Үхибүү түрэхэ хубигүй». Иигэхэдээ юу хэлэжэ байнаб? Али наадална гү? Үгы, тиигээшьегүй аабза. Теэд үхибүү түрэхэгүй гэжэ. Үхибүүдые үргэхын тула энэ дэлхэй дээрэ амиды ябана бэшэ гүбди? Үни хада үхибүү хүлеэжэ ябаһан нүхэрни юун гэжэ һанахаб. Үгы. Би заал һаа түрэхэ ёһотойб. Тиигээгүй һаа намда жаргал гэжэ байхагүй.

— Ямар арга намда дурадханат?—гэжэ һураһанаа мэдэлгүй асуужархибаб.

— Үхибүүтээ гаргуулха юм аабзат. Ондоо арга байхагүй,—гэжэ тэрэм һанаа амарханаар харюусаба.

Унтаха нойршье намда байгаагүй. Шүүд халта дүүр-дүүр гэхэтэйм хамта үшөө түрөөдүй байһан үхибүүмни зүүдэндэм харагдажа, урдаһаам миһэрэн өнеэхэ юм. Жаргалтай, хүхюутэйшье гээшэнь хэлэшэгүй. Һэрин гэхэдэм: суггаа хэбтэйһэн хүнүүдни һүүдэр мэтэ харагдаха, занха зайдан палатамнайшье харанхы нүхэн шэнги дүнхыхэ. Үхибүүгээ алдахаа байһан эхэнэртэ ондоо юумэн харагдаашьегүй байжа магад. Теэд ажамидарал үхэл хоёрой эрмэг дээгүүр юундэ дамжаха хубитай хүн гээшэбиб? Үгы. Аргалжа байһан врачни эндүүржэшье болоо. Абягүй байхагүйб. Хүнүүдтэй хөөрэлдэхэ шухала. Нэн түрүүн нүхэртэйгөө хөөрэлдэхэб.

— Үхибүү түрэхэ хубигүй хүнш гэжэ эмшэлэгшэ врачни хэлэнэ. Тиигээд үхибүүгээ гаргуулхые дурадхана. Яаха гээшэбиб?— гэжэ уйлаһ байжа үбгэндөө хандахадам, тэрэмни намайгаа эльгэбшэлэн тэбэреэд:

—Юушье мэдэнэгүйб. Өөрын үхибүүгүй байха гээшэмнай баһа... Теэд яахаб. Өөрынгөө амин наһые аршалхаһаа ондоо ямар арга байхаб. Ехээр бү уйда. Ондоо хүнһөө үхибүү үргэхэ... Теэд тэрэмнайшье баһа,—гэжэ байтарнь, үүдэн түрд нээгдээд, газааһаа нэгэл тиимэ миһэрэд гэһэн зөөлэн харасатай хүн орожо, уйлажа байхыем мэтэр обёороод:

— Юун болооб?—гэжэ һонирхобо.

Ямар үйлэ хохидолдо абтаад байһан тухайгаа бидэ дууһан хэлэбэбди.

—Хөөрэлдөөд үзэхэб. Бэеытнай үшөө дахин шалгаха хэрэгтэй. Үхибүүн гээшэмнай тиимэ бэлээр абхуулдаггүй зөөри бшуу даа. Үхибүүнэй түлөө хүнүүд энэ дэлхэй дээрэ ажаргадаг юм. Алдуу, эндүүшье байжа магад,—гээд, палатадаа ороод амархэбтэхыемни тэрэ гуйба.

Хэн бэ? Угайдхадаа юундэ нэрэ обогыень һураагүйбиб? Үшөө түлюурхан ябагдаал хаш. Имэрхүү бодолдо нэрбэгдэн хэбтэтэрни, эмшэлэгшэ врачни үнөөхи тэрэ үсэгэлээр хөөрэлдэгшэ хүнтэйм суггаа орожо ерэбэ. Суггаа хэбтээшэдни нам шэнги яаржа байдаггүй. Бултадаа үхибүү түрэхэ жаргалтай. Тиихэдэ би хүнэй һүүдэр гүб? Үсэгэлдэр намтай хөөрэлдэгшэнь бэеыем өөрөө шалгаба. Хожомынь сестрашье ерэһэн юм. Муумни гэхэдэ, тэрэ хүнэйнгөө нэрэ обогые баһа һурангүй алдабаб. Аягүй байгаа.

Тиигэбэ яабашье үхибүүтэй болохо жаргалаа эдлээ бэлэйб. Хайшан гээд? Нэгэл тиимэ манан соогуур бүрэлзэжэ ябаһандал һанагдана.

Нэгэтэ үхибүүгээ эдеэлүүлжэ һуутарни сестра ерээд:

— Шамда нэгэ хүн мэндые хүргэнэ,—гэжэ дуугарбал даа.

— Хэн? Үбгэнһөөм ондоо хэн намайе анхарха бэлэй.

— Дэмы тиигэжэ хэлэнэш. Һананагүй аалши, аа? Үхибүүешни бөөмэйлжэ абаһан хирург яагааб даа.

— Аа, тэрэ бы! Гансал тэрэнэй аша туһаар энэ хүбүүхэнөө эрхэлүүлжэ һууха хубитай болоо бшууб даа.

— Тиимэшье гэлэй. Теэд хайшан гэжэ тэрэ оролдоо һэм, мэдэнэ гүш?

Би шагнанаб. Сестра хөөрэнэ.

Тусхай консилиумда больницын врачнууд тиихэдэ бултадаа суглараа бэлэй. Геннадий Архиповичай үүсхэлээр зарлагдаһан хэлсээн дээрэ түгэсхэлэй шиидхэбэри гаргагдаха байгаа. Хүн бүхэниинь онсо өөрын һанамжатай. Нилээд удаан зүбшэлдэһэнэй һүүлээр:

— Тэрэ эхэнэр яашье түрэжэ шадахагүй. Би эмшэлжэ байһан врачынь гээшэб. Һанаагаа зобоһондоо иигэжэ хэлэнэб. Үхибүүень абхуулхаһаа ондоо арга байхагүй,—гэжэ нэгэ врач дурадхаба.

— Үгы. Бидэ яһала һайса тэрэниие шалгажа үзөө һэмнайбди. Минии һанахада, тэрэ эхэнэр нарайлха аргатай, эрхэтэй гээшэ. Би найданаб.—гэжэ Геннадий Архипович эрид сэхэ хэлэбэ.

— Яажа байнат. Дэмы тухиржа нарайлуулаад, тэрэ залуу эхэнэрые үхэлэй нүхэ руу түлхихэ гэжэ гү? Үгы, тиигэжэ болохогүй,—гэжэ нэгэдэнь арсаба.

— Бидэ, врачнууд, тэрэ эхэнэрэй ами наһые абархаһаа гадна, мүнгэрэхөө байһан тэрэ үхибүүень абарха ёһотойбди. Энэ манай уялга гээшэ—гэбэ Геннадий Архипович.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо би Геннадий Архиповичай мэдэлдэ ороо бэлэйб. Би үнэхөөрөөшье таниие, хүндэтэ хирург, яһала зобоогооб. Теэд таниие үгы һаа, яаха байгаабиб, өөроо һайса мэдэнэгүйб. Үхибүүемнай бөөмэйлжэ абаһандатнай баяртайбди. Дуулажа ябаха дүнэршьегүй ябуулжан. Энээндэ та зэмэтэй бэшэт. Али нютагай байһыетнайшье мэдэнэгүйб. Манай үхибүүндэ адлирхуу мойһон хара нюдэтэй, энеэбхилэд гэһэн харасатай буряад хүн бэлэйт.

Аяар дүрбэн жэл үнгэрөө. Геннадий Архипович Бутуханов мүнөө Улаан-Үдын шэлэй заводой больницада главна врачаар хүдэлнэ. Гадна олониитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадана, тиимэһээ тэрэниие городой Советскэ райсоведэй депутадаар һунгаһан юм гэлсэдэг. Дэмы хэлсээгүй ёһотой. Юуб гэхэдэ, имэ уужам сэдьхэлтэй хүнүүд хаанашье, хэзээдэшье арад зондо туһа хүргэжэ, хүндэтэй ябадаг.

Теэд юундэ мүнөө болотор уулзаагүй ябаабиб? Гайхалтай. Саг үргэлжэ уулзахал байхабди. Харин энээхэн хүбүүгээ харахадаа таниие хараһан шэнги һанадагби.

М. ОСОДОЕВ.

«ҺАЙНТА ДАА, МААНАДАА БАЯСУУЛААТ!»

Колхозоймнай клуб соо тэрэ үдэшэ хүн зон айхабтар олоороо сугларба. Бултадаа хүхюутэйнүүд. Үни хада хүлеэгдэжэ байһан айлшадые угтахаяа байһандал адлирхуу.

Баярлаханьшье байна буруугүй. Ушарынь гэхэдэ, Буряад драмтеатрай артистнар ерээд, мэдээжэ драматург Д. Батожабайн «Зүрхэнэй шарха» гэһэн зүжэг харуулхаяа байгаа ха юм.

Удангүй сценэшье нээгдэжэ, альга ташалгаар угтагдаһан зүжэгнай баһашье урматайгаар наадагдажа эхилбэ. Эгээл мүнөө үедэ боложо байдаг, сэдьхэл баясуулма үйлэ хэрэг эндэ дайрагдабашье, харин үшөө усадхагдаагүй хохидолто хэрэгүүд ушаралдана гэжэ бидэ ойлгообди. Тиимэһээ тус зүжэг ехэ һонирхолтойгоор үнгэрөө.

Артистнар С. Будажапов, М. Степанова, Г. Лосев гэгшэд баһал һайнаар наадаа. Бултадаа үнэншэмэ зүбөөр хэн болоһоноо харуулжа шадаа.

Саашадаашье хүнүүдэй абари зангые абьяастай мэргэнээр элирүүлэн гаргажа, хүн зонойнгоо зүрхэ сэдьхэлые хододоол баясуулжа ябахыетнай хүсэнэбди. Иимэрхүү зүжэгүүдые хүдөөдэ асаржа байхада яһала һайн гэжэ һануулнабди.

А. БУДАЕВА.

Ноёхон.
Сэлэнгын аймаг.

ЭДИР ФОЛЬКЛОРИСТНУУДАЙ СУГЛУУЛБАРИҺАА

Усть-Ордын Буряадай национальна округой Буряад-Энгүүдэй дунда һургуулиин дэргэдэ арадай аман зохёолой кружок үни хада эмхидхэгдэһэн юм. Һурагшад ехэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, онтохо, таабари болон холбоо хошон үгэнүүдые суглуулдаг. Гадна буряад уран зохёолшодойнгоо номуудые нютагайхидайнгаа дунда олоор тараана. Гаража байһан шэнэ зохёолнуудай удхыень тайлбарилан ойлгуулдаг, уншалгын конференци үнгэргэдэг.

Тус кружогые буряад хэлэнэй багша И. М. Антропов хүтэлбэрилнэ. Тэдэнэй суглуулһан зарим зүйлнүүдые уншагшадай анхаралда табинабди.

Оньһон ба хошоо холбоо үгэнүүд

Һайн эрын шүдэнэй зохолгоон,
Муу эрын нюдэнэй зохолгоон.
Гура алаһан газарта
Гурба эрьехэ.
Ябадалда яаруугүй,
Яһанда забһаргүй.
Үлдэхэдөө муу зантай,
Үгырхэдөө хара һанаатай.
Гэнтэ хэлэһэн торомхой,
Гэдэргээ унаһан үбшэнтэй.
Гайхама сэсэншье хада
Хани хэрэгтэй,
Гайхама халууншье хада
Гал хэрэгтэй.
Хүнэйдэ намаршаг,
Гэртээ хабаршаг.
Анда мэргэниинь һайн,
Архида номгониинь һайн.
Хабатай бэрхээр хүдэлбэл,
Хармаан хооһон байхагүй.
Уруудаха хүндэ
Унтаха эдихэ хоёр.
Һайжарха хүндэ
Һанаха һэрихэ хоёр.

Таабаринууд

Бур-бур дуутай
Бухайр торгон дэгэлтэй,
Гал мүнгэн нюдэтэй
Гансаараа ябаха номтой.
(Шара шубуун).

Табан хүн
Тархай гараба,
Булагай уһа
Худхаһаар гараба,
Бургааһанай үзүүр
Хухалһаар гараба. (Табан хурган).

Баруун хойноһоо бадарһан
Базар-Садын хубилгаан,
Гурбан шэди бэрхэтэй
Гурбан һарын болзортой.
(Бороо)

Баруун тээһээ
Бараан ерээ,
Баранние дараһаар ерээ.
(Үдэшэ).

Дээрэһээ дэб гээд буугаа,
Дүрбэн хүлөө гэшхэһээр буугаа,
Урагшаа ута болоһоор буугаа,
Урал амаа нээһээр буугаа.
(Таар нэхэха).

Тээ тэндэ тээхэй,
Тэрэ модондо уяахай.
Газарта гаахай,
Гансахан модондо уяахай.
(Эрьюулгэ).

Сагаан могой
Шулуу нүхэлбэ. (Согдо).
Нагасадаа айлшалжа ошоо һэм—
Гунлга үгөө һэн,
Мүнгэ торгоор орёогоод үгөө һэн.
Гэртээ хүрэтэрөө бү үзөөрэйш гээ һэн.
Гэртээ ерээд үзэхэдэм—
Үтэн болошоод байгаа һэн.
(Одо мүшэд).

Эдир уран зурааша.
П. БУРМАКИНАЙ фотоэтюд.

П. ИВАНОВ

ШАЛГАЛТА

Хорёод онуудта болоһон ушар.

— Зай, хүбүүмни, һургуулидатнай ямар юумэндэ һургадаг юм? Хөөрэжэ үгэл даа,—гэжэ үбгэн баабайнь ашадаа хандаба.

—Һургуулида гү? Тоо тоолоно, үзэг бэшэжэ, ном уншажа һургадаг, — гэнэ ашань.

—Оо, тиигээ һаа, эрдэмтэй хүн боложо байнаш! Эрдэмээ харуулал даа,— гээд, үбгэжөөл хөө хүбхэ саарһа хайрсаг сооһоо гаргаад, ашa хүбүүнэй урда дэлгэнэ.

Теэд һургуулида түрүүшынхи жэлээ ябаһан Гомбо эдэ тоонуудыень үшөө үзөөгүй байгаа бшуу. Тиигэбэшье ехэ болголгото болонги амаа соогоо юушьеб гүбэрнэ.

— Үбгэн баабай, бидэнэр ганса зуу хүрэтэр тоо үзөөбди, харин энэ саарһан дээрэ минии мэдэхэгүй тоонууд байнал. Гурбан... ноль, ноль... үшөө ноль... үшөө дахин ноль.

Хүбүүн хуруугаа тоолоодшье үзэнэ. Үбгэн болгоомжотой шагнажа һууһанаа аалихан хоолойгоор асууна: «—Тиихэдээ тэрэшни хэды болонооб, Гомбо?»

— Хэды гэнэ гүш? —уралнуудынь мэмэрнэ, нюдэнүүдынь иишэ тиишээ гүйнэ, теэд:— Аа, олооб! Гурбан ба дүрбэн ноль болоно,—гээд, Гомбо харюусана.

Үбгэн ехэ гайхан асууна: —, «Тэрэ... нольшни юун бэ?».

— Ноль гү? Харагты үбгэн баабай. ноль энэ байна. Энэ түхэреэниинь... хомууд шэнги...

Юушье ойлгоогүй үбгэн дураа гуташаба:

— Зай, номоо уншал даа!—гэбэ.

Гомбо үзэглэл абажа уншана:

—Хорёо соо үнеэд байна. Морид турьяна, инсагаана...

Үбгэнэй нюур уршыжа:

—Шүдхэр даһаа! Хорёо соо үнеэд байдаг, морид турьядаг гэжэ һургуулида һурангүйгөөр мэдэдэгби. Юундэ таниие һургадаг юм? Дэмы сагаа һургуулида үнгэргэжэ ябанхаар. ошожо хорёо сэбэрлэлсэ. Би, таабайшни, һургуулиин богоһошье алхажа үзөөгүй хүм. Теэд ямаршье һургуулитай хүнүүдһээ дутуугүй ябадагби. Ошо, хорёо сэбэрлэлсэ! — гээд, үбгэжөөл үнэхөөрөө сэхалдашаба...

БАСНИ

С. НОРЖИМАЕВ

АЛТАН ҮНДЭГЭН

«Амгалан байдал» колхоздо
Агууехэ баяр тудаба.
Үни удаан хүлеэлгэһэн
Үрзэгэр боро Тахяаханиинь
Үдэр хоногоо хүсөөжэ,
Үндэгэлэн хүнгэрхэдөө,
Үнгэ һайхан Алтан үндэгэ гаргаба.
Түрүүлэгшэ баяртай,
Түрэлгэ түхеэрһэн зоотехник хүхюутэй.
Хүлеэгдэжэ удаашарһан үндэгэнэйнгөө
Хүйһыень хүндэһэн Тахяашанай
Хүлынь хүнгэдэнхэй,
Хүнһөөл һаа үлүү жаргалтай.
Бухгалтери соо
Буха ехэ тоосоон гаража,
Бухал сомоо саарһан обоорбо.
Ори ганса үндэгэнэйнгөө
Олзо асархыень тооложо,
Олон үдэр шоото наяргаан болобо.
Хүн зон урматай
Хүл хүдэлөөн,
Хүхюу зугаа зэдэлээн,
«Амгалан байдалай» центр дээрэ
Ай сүй, айхабтар ехэ суу тараба.
Найман үдэр таһалбаригүй
Найр наадан үнгэргэгдэбэ.
Юһэдэхи үдэртөө
Юрынгөө түхэлдэ орожо,
Арай гэжэ тэлэрээд,
Алтан шара үндэгэеэ
Амбаарта хадагалхаяа абаашахадань,
Алаг суурга шагтагалаатай байба.
Арбаад хоногой һэреэгүй харуулшан
Амаа һунаан эбһээлээд:
«Асхалаадшамнай найрай һүүлээр
Колхозойнгоо тушааха үндэгэ бэдэржэ,
Хотын базаар мордоо бэлэйл!»
—гээ һэн.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: областной партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоевой хэһэн элидхэлһээ; ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: областной партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоевой элидхэл тушаа хүнүүдэй хэлэһэн үгэнүүд.

Гурбадахи хуудаһанда: Ленинскэ шанда хүртэгшэдтэ зорюулагдаһан материалнууд; хилын саанахи һонинууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Шэхэнэй шэмэг, нюдэнэй хужар» болгон толилогдоһон элдэб һонинууд.

Сагаан униар

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай сагай уларил имэ байхаар хүлеэгдэнэ:

Ахын, Түнхэнэй, Зэдын, Захаминай аймагуудта үүлэтэжэ, бага зэргэ саһан орохо. Баруун тээһээ һулаханаар һалхилха. Хойто-Байгалай, Байгал шадарай аймагуудта 0—5 градус хүйтэн, урда аймагуудта 0—5 градус дулаан, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 8—10 градус хүйтэн, үдэртөө 2—4 градус дулаан байха.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ

Н-01581.

Зак. № 369.